

MAGYAR BANKSZÖVETSÉG

BESZÁMOLÓ
a Bankszövetség 2011. III. negyedévi tevékenységéről

Budapest, 2011. november

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
I. SZABÁLYOZÁSI, ÖNSZABÁLYOZÁSI KÉRDÉSEK	6
1. Otthonvédő törvény	6
1.1 PSZÁF vezetői körlevél a gyűjtőszámla-hitelekéről.....	6
1.2 Számviteli kérdések a gyűjtőszámlahitel és kapcsán	6
1.3 PSZÁF és MNB hitelintézeti adatszolgáltatások, rendkívüli adatgyűjtések a deviza alapú jelzáloghitelek árfolyamvédelmi programjához kapcsolatosan	7
1.4 Nemzeti Eszközkezelő	8
1.5 Az otthonvédő törvénnyel kapcsolatos közjegyzői okirat tartalmának egyeztetése	8
2. A végtörlesztési törvény és központi hitelinformációs rendszerről szóló törvény.....	9
2.1 A végtörlesztési törvény megszületése	9
2.2 Devizahitel-végtörlesztés – alkotmánybírósági beadvány	10
2.3 Végtörlesztéssel összefüggő adókérdések.....	10
2.5 A központi hitelinformációs rendszerről szóló törvénnyel kapcsolatos bankszövetségi fellépés	11
1. Pénzforgalmi témák, szabályozás	11
3.1 PSZÁF vezetői körlevél az elvárt bankkártyás intézményi gyakorlatról	11
3.2 Pénzforgalmi fogalomtár létrehozása - önszabályozás keretében.....	11
3.3 Az MNB készpénzforgalmi díjemelés tervezetének véleményezése	12
3.4 Magyar SEPA Egyesület (MSE)	12
3.5 A belföldi átutalás napközbeni elszámolásának megvalósítása országos projekt	12
2. Igazságszolgáltatási, jogi témák	12
4.1 Az új Munka Törvénykönyve	12
4.2 A Legfelsőbb Bíróság ítélete a Partiscum XI. Takarékszövetkezet ügyében.....	13
4.3 A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium megkeresése a bírósági végrehajtási törvény módosítása érdekében	13
5. Pénzügyi Békéltető Testület.....	14
5.1 Megkezdte működését a Pénzügyi Békéltető Testület	14
5.2 A Pénzügyi Békéltető Testület eljárási költségről szóló tájékoztató tervezetének véleményezése.....	14
6. Egyéb témák	14
6.1 Közraktári törvény módosítása.....	14
6.2 Az Energiatörvény módosításából adódó szabályozási feladatok.....	14
II. UNIÓS SZABÁLYOZÁS- AZ EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ BIZOTTSÁGAI, MUNKACSOPORTJAI	15
1. Uniós önszabályozás a bankszámladíjak összehasonlítására	15
2. Az EU jelzáloghitelezési irányelvének véleményezése	15
3. Az Európai Bankföderáció (EBF)	15
3.1 EBF Kommunikációs Bizottság	15
3.2 EBF vezetői tájékoztatás és támogatás kérése	16
III. BANKSZÖVETSÉGI RENDEZVÉNYEK, MUNKACSOPORTOK, KOMMUNIKÁCIÓ	16
1. IT Biztonsági Munkacsoport	16
2. Önkormányzati Munkacsoport	16
3. PPT Munkacsoport, Makrogazdasági Munkabizottság.....	17
4. Újjáalakult az Alapszámla Munkacsoport.....	18

5. Bankkártya Munkacsoport	18
6. IG2 Kommunikációs munkacsoport.....	19
7. A Magyar Bankszövetség sajtókommunikációja	19
MELLÉKLET I.	20
Világgazdasági tanulmány	20
A magyar gazdaság helyzete	21
A magyar hitelintézetek	21
MELLÉKLET II.....	23
NEMZETKÖZI KITEKINTÉS:.....	23
SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ.....	23
I. Globális szabályozási fejlemények	23
I.1 A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) konzultációs dokumentuma - A rendszer szempontból fontos pénzügyi intézmények (SIFIs) hatékony válságkezelése ...	23
I.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BSBC): A rendszer szempontból fontos globális bankok (G-SIBs) szabályozása.....	25
I.3 A Bázeli Bizottság szeptember 28-i ülésének a határozatai	27
I.4 Iparági levelek a G20-aknak	28
I.5 IIF jelentés a szabályozási változások globális gazdaságra gyakorolt együttes hatásáról	28
II. Európai szabályozás	29
II.1 Tőkekövetelmény és likviditásszabályozás (CRR, CRD 4)	29
II.1.2 EBF álláspontok	32
II.2 Befektető védelmi direktíva.....	35
II.3 Az Egyesült Királyság Független Bankbizottságának jelentése (Vickers Report)....	36
III. Európai Bankhatóság (EBA)	36
III.1 Konzultációs dokumentumok a javadalmazási gyakorlatokkal kapcsolatos adatgyűjtésről (CP 46, CP 47).....	36
III. 2 Útmutató a vállaltirányításról (GL 44).....	37
III.3 Kérdések és válaszok a CRD 122a-hoz adott útmutatással kapcsolatban.....	37
IV. Európai Bankföderáció (EBF)	38
IV.1 A tőkekövetelmény szabályozáshoz kapcsolódó eddig nem tárgyalt lépések	38
IV.2 EBF levél a betétbiztosítási direktívához.....	39
IV.3 EBF sajtóközlemény az Európai Bizottság által tervezett pénzügyi tranzakciós adóról.....	40
IV.4 Az EBF az Európai Bizottság bankok feltőkésítésére vonatkozó javaslatáról	40

Vezetői összefoglaló

A Magyar Bankszövetség 2011 III. negyedévében történetének egyik legintenzívebb időszakát élte át – elsősorban a szabályozói környezet rendkívül gyors változása miatt. A Magyar Kormány és a Szövetség által az első félévben folytatott tárgyalások eredményeként május 31-én bejelentésre került az 5 pontos Otthonvédelmi Akcióterv. Bár a hivatalos aláírás elmaradt, a megállapodás nyomán a Kormányzat megkezdte az akcióterv megvalósítását, melynek elemei az árfolyamgát bevezetése, a kamattámogatási program kidolgozása, a Nemzeti Eszközkezelő Társaság felállítása, a kilakoltatási moratórium feloldása és kvóták bevezetése, valamint a devizaalapú jelzáloghitelezés újbóli engedélyezése voltak.

A Magyar Bankszövetség – miközben tagjai felkészültek az augusztus 12-étől élő árfolyamgát és a hozzá kapcsolódó gyűjtőszámla alkalmazására – a fentiek kapcsán számos szakmai kérdésben foglalt állást, és javaslatokat tett a nemzetgazdasági tárca felé, valamint egyeztetéseket folytatott a Közjegyzői Kamarával.

A kormányzat ugyanakkor szeptember közepén – minden előzetes egyeztetést mellőzve – rekord gyorsasággal fogadtatta el a Parlamentben a végtörlesztésről szóló jogszabályt, amelyet azóta számos ponton módosítani kellett. A Magyar Bankszövetség Elnöksége a törvény megszavazása előtt a miniszterelnöknek és a nemzetgazdasági miniszternek írt levélben fejtette ki szakmai véleményét és aggályait a törvény végrehajthatóságáról és várható nemzetgazdasági hatásairól. A Bankszövetség a törvény elfogadása után a köztársasági elnökhöz fordult érveivel előzetes normakontrollt kérve, majd ennek a lépésnek a sikertelenségét követően alapos jogi előkészítő munkával az Alkotmánybíróságnak megküldött beadványban fejtette ki alkotmányossági aggályait a törvénnyel kapcsolatban. Ugyanakkor a Bankszövetség a médián keresztül közlemények segítségével tájékoztatta a közvéleményt, miközben a tagbankok felkészültek a törvényben foglaltak maradéktalan betartására.

A korábbi megállapodás egyik lényeges pontjaként az ősz folyamán felállt a Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET), amelynek előkészítésében Bankszövetség képviselői is részt vettek. A NET-ről szóló jogszabály tervezete átvette a május végi megállapodásban szereplő rögzített forgalmi értékeket, a Társaság létrehozása azonban az eredeti tervekhez képest jelentősen módosult. Az elmúlt hetekben emellett az Akcióterv újabb elemének kidolgozása kezdődött meg: a kisebb lakásba költözés kamattámogatásának előkészítése az új szociálpolitikai kedvezményrendszer kidolgozásának részeként valósul meg.¹

A Magyar Bankszövetség örömmel vette tudomásul, hogy hosszú évek lobbizását követően – az Otthonvédelmi Akciótervhez kapcsolódóan - az Országgyűlés törvényt alkotott a pozitív adólista bevezetéséről. Sajnos azonban a sebtében elfogadott jogszabály számos ponton nehezíti a törvényi cél végrehajtását, ezért módosító javaslatainkkal a Nemzetgazdasági Tárcához fordultunk, melynek eredményeként már a Parlament előtt van a törvény korrekciója.

A negyedév további fontos eseménye, hogy megkezdte tevékenységét a Pénzügyi Békéltető Testület. A Bankszövetség már a Pénzügyi Békéltető Testületekről szóló jogszabály és a végrehajtáshoz kapcsolódó szabályzatok kapcsán megfogalmazta aggályait a javasolt szervezeti konstrukcióval szemben. Legnagyobb problémának a szervezet PSZÁF-ba integrálását láttuk. Az elmúlt, több mint 100 nap gyakorlata azon aggályainkat látszik alátámasztani, mely szerint nem sikerül kellőképpen elválasztani a PBT eljárásait a PSZÁF

¹ A szabályok részleteinek a kidolgozása októberben történt, így a részletes ismertetés a következő negyedév anyagában lesz olvasható.

hatósági tevékenységétől, s egyes konkrét esetekben a PBT eljárások nyomán a PSZÁF által kiszabott bírságok is túlzónak tűnnek.

Az Európai Unióban zajló pénzügyi szabályozási kérdések körében az elmúlt negyedévben a bankszámladíjak összehasonlítására vonatkozó banki önszabályozás kérdésében kialakult vitában volt aktív véleményezői szerepünk, míg a Nemzetgazdasági Minisztérium felkérésére több menetben is véleményeztük az EU jelzáloghitelezésre vonatkozó irányelv tervezetét.

Az uniós szabályozás talán legfontosabb eseménye a tőke megfelelésre és likviditásra vonatkozó Bazel III egyezmény európai implementálására vonatkozó bizottsági javaslat (CRD4, CRR) júliusi megjelenése volt, míg globális szinten a rendszerszempontról fontos intézmények (SI-FIs, G-SIBs) szabályozása állt a középpontban.

I. SZABÁLYOZÁSI, ÖNSZABÁLYOZÁSI KÉRDÉSEK

1. Otthonvédő törvény²

1.1 PSZÁF vezetői körlevél a gyűjtőszámla-hitelekéről

A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvénnyel (a továbbiakban: otthonvédő törvény) kapcsolatban elvárt, a fogyasztói érdekeket figyelembe vevő intézményi gyakorlatokról a PSZÁF kiadta az 5/2011. számú vezetői körlevelét. A közzétett vezetői körlevél és az ahhoz kapcsolódó ügyfél tájékoztató és kalkulátor kiemelkedő jelentősége miatt soron kívüli egyeztetést tartottunk azokkal a banki szakértőkkel, akik az otthonvédő törvény előkészítésében is részt vettek. Az általános vélemény az, volt, hogy a dokumentumok megkönnyítik a felkészülést a jogszabály alkalmazására az ügyfelek és a hitelintézetek számára is. A vezetői körlevélben előírt feladatok végrehajthatók, egyes fejlesztési igényt magában foglaló kérdések megoldása azonban átmeneti időt igényel.

Néhány további megfontolást igénylő kérdésre azonban felhívtuk a PSZÁF figyelmét. A vezetői körlevél egyes pontjai között szerepeltek olyanok, amelyek a jogszabályi rendelkezéseken túlmenő feladatokat állapítanak meg a pénzügyi intézmények számára, ezzel a PSZÁF mintegy szabályozói feladatkört gyakorol.

1.2 Számviteli kérdések a gyűjtőszámlahitel és kapcsán

A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről szóló 2011. évi LXXV. törvény szerint keletkező új **gyűjtőszámlahitelnek** (és mögöttes devizahitelnek) egységes elszámolása érdekében a Bankszövetség számviteli szakértői kidolgozták a számviteli szabályozásba illeszthető eljárást. A Nemzetgazdasági Minisztériumba eljuttatott javaslatunk lényege:

- Maradjon továbbra is problémamentes a gyűjtőszámlahitel és a mögöttes devizahitel is, ha az eredeti követelés az árfolyamvédelemben történő bejelentkezés előtt problémamentes kategóriába tartozott.
- A gyűjtőszámla hitel háromhavonta tőkésíthető kamatára ne kelljen céltartalékot képezni.
- Akkor minősül átstrukturáltnak a gyűjtőszámlahitel és a mögöttes devizahitel, ha a devizakölcsön a problémamentes minősítéstől eltérő minősítést kapott.
- Az állami kezességvállalással nem fedezett követelésekhez kelljen csak az értékvesztést rendelni.
- Minősítéstől függetlenül a gyűjtőszámlahitel és a mögöttes devizahitel állományáról a bankszektor adatszolgáltatást teljesít.

A szakminisztériumhoz betérjesztett javaslatunkat azonban a PSZÁF és az MNB vitatja, álláspontjuk a miénktől lényegesen szigorúbb:

- Átstrukturált a devizahitel és a gyűjtőszámlahitel függetlenül a besorolási kategóriától, azaz az eredeti problémamentes követelés is átstrukturálttá változik.

² A törvény bemutatását lásd a második negyedéves jelentésünkben.!

- Legalább 1% értékvesztést kell képezni, mind a gyűjtőszámla, mind a mögöttes devizahitelre még akkor is, ha az eredeti devizahitel problémamentes volt.
- A gyűjtőszámlahitel negyedévente tőkésíthető halasztott fizetésű kamata 100% céltartalékkal terhelt.
- Az igénybe vehető állami kezesség biztosítékként fokozatosan csökkenő mértékben vehető figyelembe 2014. december 31-ig (100%-ról fokozatosan 25%-ra csökken a beszámíthatóság).
- Az eredetileg problémamentesnél rosszabb kategóriába (ahol 30 napnál több, de legfeljebb 90 napos fizetési késedelem áll fenn) sorolt termékeknek a minősítési kategória változatlan marad, az értékvesztés képzés mértéke azonos a korábbival, s nem lehet az értékvesztést visszaírni.

A hatályos számviteli kormányrendelet az átstrukturálásra konkrét definíciót ad, a minősítést egyedi értékeléshez köti. Ennél a PSZÁF-MNB lényegesen tágabban kezeli az átstrukturálás fogalmát és az egyedi értékeléssel ellentétben automatikusan értékvesztésképzést, azaz eredményrontást várnának az árfolyamvédelem alá bekerült devizahitel és kapcsolódó gyűjtőszámlahitel megváltozó minősítése okán, rontva ezzel a bank tőkehelyzetét és hitelezési potenciálját.

Az NGM-ben összehívott egyeztető megbeszélés alapján az a benyomásunk, hogy az NGM álláspontja a Bankszövetség javaslatához áll közelebb:

- Nem támogatja a problémamentes eredeti devizahitelnél az átstrukturálásba való besorolás okán az 1% értékvesztés megképzését.
- Nem érdeke a bankszektor eredményességének túlzott óvatosságból való azonnali gyengítése – a hitelintézeteknél az állami garancia díja mellett a +1 % értékvesztés is ráfordítást jelent - és ezen keresztül a költségvetés bevételi oldalának csökkentése.
- Érdeke, hogy az állami garanciás gyűjtőszámlahitel konstrukció számviteli kezelése kedvezőbb legyen a hasonló célú banki saját hitelterméknél.
- Kockázatot lát a 2014 végére felhalmozódó gyűjtőszámla állományban és a mögöttes devizahitel fix árfolyamról aktuális árfolyamra váltó törlesztésében. Ezért a várható követelésállomány egyfajta biztosítékként valamekkora tartalék fokozatos megképzését elvárná.
- A valamiféle tartalék igényét erősíti, hogy a gyűjtőszámlahitel állomány mögötti 100%-os biztosítékként jelenlévő állami garancia a negyedik évben hirtelen csökken 25%-ra. (Bár, valószínűnek tartják, hogy kritikus helyzetben a kormányzat újabb segítő lépéseket tesz majd 2014 végén.)

Az NGM részéről ígéret volt a konkrét szövegjavaslat összeállítására és a jogszabály októberi hatályba léptetésére. Az adott körülmények között pragmatikus megoldás lehetne, ha egyelőre az NGM egy a bankok számára kedvező (kevésbé kedvezőtlen) számviteli kezelést javasolna, azzal, hogy 2013-ban visszatér a probléma kezelésére.

1.3 PSZÁF és MNB hitelintézeti adatszolgáltatások, rendkívüli adatgyűjtések a deviza alapú jelzáloghitelek árfolyamvédelmi programjához kapcsolatan

Idén korábban sikerült lezárni az éves rendszeres MNB és PSZÁF adatszolgáltatásra vonatkozó rendeletek jövő évre tervezett változtatásairól folyó egyeztetéseket. A hitelintézeti által felvetett javaslatok közül több is beépült a végleges változatba. A rendeletek időben való

kiadásával pedig a szektor által kért és optimálisan 3 hónapban meghatározott felkészülési idő csaknem tartható a rendszeres jelentéseknél.

A jövő évi adatszolgáltatási követelmények egyeztetéséről folyó munka időszakában a Felügyelet - az MNB-vel egyeztetve - két rendkívüli jelentést is elrendelt.

Az árfolyamvédelmi program alatt megnyíló gyűjtőszámlahitelről és a mögöttes devizahitelről rövid határidővel kértek részletes adatszolgáltatást. Ezen belül fogyasztóvédelmi célból a konstrukció iránt érdeklődőkről is jelenteni kell. Az induláskor a határidő betartását nehezítette, hogy kérdezésen alapuló - informatikai rendszerekben nem rögzített - adatokat várnak és így automatizálni nem lehet a jelentés összeállítását. Jeleztük a PSZÁF felé, hogy a belső folyamatok kialakításához több időre lenne szükség és határidő módosítást kértünk. Nehezítette a helyzetet az is, hogy a gyűjtőszámlahitel kapcsán olyan adatokat is bekértek, amelynek értelmezése a hiányzó számviteli szabályok miatt nem egységes. Különösen gond még az is, hogy a PSZÁF az MNB-vel közösen képviselt értelmezését a bankos számviteli szakértői kör vitatja, és a szabályozásért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium sem osztja minden tekintetben a PSZÁF és az MNB szigorú elvárásait (a számviteli tartalmú fejezetben a gyűjtőszámlahitelre vonatkozó vita részletei megtalálhatók).

1.4 Nemzeti Eszközkezelő

Elkészült a Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) koncepciója, amelynek szakmai egyeztetésére az Elnökség is delegált tagokat. Az elképzelések szerint a NET fogja megvásárolni a legalább kétgyermekes hátrányos helyzetű jelzálogadósok ingatlanát. A törvényjavaslat szerint a vételár a hitelszerződésben rögzített forgalmi érték arányában lesz meghatározva: 55% Budapesten és a megyei jogú városokban, 50% más városokban, 35% egyéb települések esetében. Az első helyen bejegyzett jelzálogjogosult a követelésének legfeljebb 80%-át, a másodikon bejegyzett legfeljebb 50%-át, a harmadikon lévő legfeljebb 25%-át, a negyedik és további helyeken lévő legfeljebb 10%-át kaphatja meg. A NET tehermentesen szerzi meg az ingatlanokat. Ez azt jelenti, hogy a banknak le kell mondania követelése egy részéről, de ez a bank saját döntésén múlik, ha nem adja meg a hozzájárulását, akkor nem jön létre az adásvétel. Ha azonban a bank hozzájárul, akkor ő fog eljárni a NET megbízottjaként az adásvételi szerződés lebonyolításában. A bankok és a NET kötelezettségeit és jogait egy együttműködési szerződés rögzíti majd. A törvényt várhatóan még októberben elfogadja az Országgyűlés, az első megállapodások várhatóan 2012 januárjától jönnek létre.

1.5 Az otthonvédő törvénnyel kapcsolatos közjegyzői okirat tartalmának egyeztetése

Az otthonvédő csomaghoz kapcsolódó gyűjtőszámla-hitelkeretszerződés és devizakölcsön szerződés-módosítás alapján tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalása és a közjegyzői díj mértéke kérdésében egyeztetést tartottunk a Magyar Közjegyzői Kamara vezetőivel, banki jogászok részvételével.

2011. augusztus 22-én megjelent a közigazgatási és igazságügyi miniszter 25/2011. (VIII. 22.) KIM rendelete, amely módosította a közjegyzői díjszabásról szóló 14/1991.(XI.26.) IM rendeletet. A rendelet szerint a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény szerinti gyűjtőszámla-hitelre vonatkozó hitelkeret-szerződés és devizakölcsön-szerződés módosítás, valamint az azok alapján tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalásáért járó közjegyzői munkadíj és költségtérítés megfizetésére a hitelező pénzügyi intézmény köteles.

A díjfizetés nem a szerződési ügyérték alapján, hanem a tevékenységre fordított idő alapján történik .

A Közjegyzői Kamarával egyeztettük a díjfizetés lebonyolításával kapcsolatos kérdéseket és a díjszámítás módját. Megállapodtunk arról, hogy a fizetés átutalással történik a bankok részéről, a bank nevére kiállított számla alapján. Megállapítottuk, hogy kívánatos lenne **egységes okiratmintát használni** az adós részéről tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatra vonatkozóan, amelyet a közjegyző közokiratba foglal. Ez a nyilatkozat tartalmazza a 2011. évi LXXV. törvény szerinti gyűjtőszámla-hitelre vonatkozó szerződés és az alapul fekvő devizakölcsön-szerződés módosítása alapján tett egyoldalú kötelezettségvállalást is. Az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat tartalmát is egyeztettük.

A Magyar Országos Közjegyzői Kamara (38. számú) iránymutatást adott ki a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény szerinti gyűjtőszámla-hitelre vonatkozó hitelkeret-szerződés és devizakölcsön-szerződés módosítás alapján tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalásáért járó közjegyzői munkadíj és költségterítés összegéről. Eszerint, a javasolt okirati forma alkalmazása esetén 15320 Ft, a közjegyzői díj és költségterítés, kivéve, ha a bankban történik az eljárás, ez esetben 23720 Ft a fizetendő összeg. A bankok jogszait és a munkabizottságokat tájékoztattuk a Közjegyzői Kamara iránymutatásáról.

2. A végtörlesztési törvény és központi hitelinformációs rendszerről szóló törvény

2.1 A végtörlesztési törvény megszületése

A Fidesz-KDNP-frakció szeptemberi ülésén azt javasolta a kormánynak, hogy tegyék lehetővé a devizahiteleknek az adósságuk rögzített árfolyamon történő, egyösszegű végtörlesztését. A 2011. szeptember 12-én bejelentett otthonvédelmi akcióterv keretében a hitelnyújtónak 180 HUF/CHF, 250 HUF/EUR és 2 HUF/JPY árfolyamokon kell lehetővé tenni a fennálló devizahitelek forintban történő egyösszegű visszafizetését, és ezzel kapcsolatban semmilyen külön költséget nem számíthat fel.

Az Elnökség rendkívüli üléseken foglalkozott a sajtóból megismert kormányzati tervvel, és közleményben jelezte, hogy ez a javaslat jelentősen veszélyezteti a pénzügyi intézményrendszer stabilitását, valamint nagyon súlyos makrogazdasági következményekkel járhat. A törvény elfogadása előtt az Európai Bankföderáció is kifejezte tiltakozását.

Az Országgyűlés bármiféle előzetes egyeztetés nélkül szeptember 19-én hétfőn sürgős és kivételes eljárásban elfogadta az előző péntek este, Rogán Antal által egyéni képviselői indítványként benyújtott, az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvényt. Ezt követően a Bankszövetség levélben kérte Schmitt Pál köztársasági elnököt arra, hogy aláírás előtt küldje a törvényt előzetes normakontrollra az Alkotmánybírósághoz. A köztársasági elnök nyílt levélben utasította el a kérést, a törvényt szeptember 26-án aláírta, amely még aznap kihirdetésre került és 29-én hatályba lépett.

A törvényt gyors egymásutánban kétszer is módosítani kellett, de még így is vannak tisztázatlan adójogi és más vonatkozású kérdések.

2.2 Devizahitel-végtörlesztés – alkotmánybírósági beadvány

A Bankszövetség elnöksége a szeptember 19-i ülésén megvitatta a rögzített árfolyamon történő végtörlesztést tartalmazó törvénymódosítás (az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény) tárgyában annak parlamenti benyújtásával kialakult helyzetet, és azt a döntést hozta, hogy a törvénymódosítások hatálybalépését követő öt napon belül a felülvizsgálati kérelmet be kell nyújtani az Alkotmánybírósághoz. Az anyagot a munkaszervezet a Jogi Munkacsoporttal együttműködve külső jogi szakértő közreműködésével készítette elő. Az Elnökség az október 3-i ülésén mérlegelte az előterjesztést és jóváhagyta, hogy a beadvány – az MBSZ és a határidőn belül csatlakozni tudó bankok aláírásával – kerüljön benyújtásra az Alkotmánybíróságra.

A beadványhoz 15 szervezet csatlakozott. Az Alkotmánybíróság a 2011. október 6-án benyújtott indítványt 1498/B/2011. ügyszám alatt nyilvántartásba vette.

A beadvány a 2011. évi CXXI. törvény alkotmányellenességének megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól, mert a törvény elfogadásának módja sérti a jogállamiság és a jogbiztonság alkotmányos követelményeit. A Bankszövetség álláspontja szerint a végtörlesztési törvény a szerződési szabadságot és a tulajdonjogot alkotmányos sértő módon korlátozza, sérti a piacgazdaság és a jogbiztonság elvét.

Az ad-hoc jogi bizottság ezzel párhuzamosan konzultált az Európai Központi Bank illetékesével, továbbá két, nemzetközi, illetve uniós jogban járatos ügyvédi irodával. Ezen kívül az Európai Bizottság Magyarországi Képviseleténél is tájékoztunk az uniós fórumokon történő fellépés lehetőségeiről.

2.3 Végtörlesztéssel összefüggő adókérdések

A gyors jogszabályalkotás eredményeként számos adózást érintő kérdés is nyitott maradt. Többek között kimaradt a nem-lakáscélú jelzáloghitelek szabályozása; nem a devizaalapú jelzáloghitelről, hanem a devizában felvett jelzáloghitelről rendelkeztek; és nem volt egyértelmű az eljárási szabályok alkalmazása sem. Ezért az adózással összefüggő hiányosságokat kiemelve a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz fordultunk. Válaszként érzékeltük, hogy a parlament két napon belül kiigazította az adózást érintő jogszabályokat. Emellett egy a végtörlesztés során alkalmazandó konkrét pénzügyi tranzakció adózási kérdésében is állásfoglalást kértünk az illetékes minisztériumtól.

2.4 A Végtörlesztéssel kapcsolatos számviteli és adatszolgáltatási kérdések

A devizahitel portfólió végtörlesztés okán változó értékeléséről külön számviteli szabály nem rendelkezik. Gyakorló bankos számviteli vezetők úgy látják, hogy az érvényes előírások alapján az eljárás a hitelintézet számviteli politikájában meghatározható. A Bankszövetség a Magyar Könyvvizsgáló Kamara Pénz és Tőkepiaci Tagozat Elnöksége ülésén kérte, hogy a könyvvizsgálói szakma iránymutatással segítse a speciálisan magyar pénzügyi termékek egységes értelmezését. Egy lehetséges szakmai konferencia előkészítéseként összegyűjtöttük és a Tagozat elnökéhez eljutattuk a hazai és nemzetközi pénzügyi beszámolóval kapcsolatban felmerülő gyakorlati kérdéseinket. A kérdésekre írásban kaptunk választ.

A gyűjtőszámla-hitel konstrukció mellett a végtörlesztési folyamat megfigyelése ugyancsak rendkívüli adatszolgáltatást rótt a hitelintézeti szektorra. Hetente alapvetően forgalmi jellegű adatokat várnak a végtörlesztett devizahitelek számáról és a vissza-fizetési értékről. Ugyancsak jelentést kérnek a végtörlesztéshez nyújtott forint- és devizahitelekről is aszerint, hogy az saját vagy idegen devizahitel kiváltására szolgálnak. A külföldről származó források forgalom változásait is jelenteni kell feltüntetve, hogy lejárat vagy előtörlesztés indokán történt a változás. Az adatszolgáltatásból eredő terhek egyfajta kompenzálásaként kértük,

hogyan az összesített adatokat a PSZÁF és az MNB adja vissza a szektornak, mert az információk a piaci szereplők számára is fontosak.

Emellett az egyre gyakoribbá váló rendkívüli adatszolgáltatások elrendelése miatt azt is kezdeményeztük, hogy az adatszolgáltatás terheinek csökkentése érdekében a meglévő jelentéseket vizsgálják felül és a kevésbé fontosak törölje, illetve legalább függesszék fel a gyűjtőszámla-hitel és a végtörlesztés rendkívüli adatszolgáltatásának idején.

2.5 A központi hitelinformációs rendszerről szóló törvénnyel kapcsolatos bankszövetségi fellépés

A 2011. évi CXXII. törvényt a végtörlesztési törvénnyel párhuzamosan (az otthonvédelmi akcióterv részeként) egyéni képviselői javaslatra, kivételes sürgős eljárásban, 2011. szeptember 19-én fogadta el az Országgyűlés, annak tartalmát nem egyeztettek a Bankszövetséggel.

A törvény fő célkitűzéseivel, koncepcionális felfogásával egyetértünk. Emellett bekerült a törvénybe néhány olyan jelentős jogalkotási, jogszabály-szerkesztési hiba, amelyek a törvény működőképességét, az új adatbázis fölépülését, de még a jelenlegi KHR-rendszer működését is meghatározó módon veszélyeztetik. Emiatt megkerestük a Nemzetgazdasági Minisztériumot, a törvény soron kívüli módosítását kérve.

A törvény által a hatálybalépésre, az ügyfél-tájékoztatásra és ügyintézésre szabott határidők kezelhetetlenül rövidek, technikailag nem kivitelezhetőek sem a bankszektor - s megítélésünk szerint, - a PSZÁF, a BISZ Zrt. és a posta számára sem. Emiatt a módosításban újabb átmeneti határidők beépítését kértük a törvénybe, annak érdekében a pénzügyi intézmények a törvényből fakadó kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni. Részletes szövegszerű javaslatokat tettünk a törvény ellenmondásainak feloldására.

A Bankszövetség a tagbankok és a BISZ Zrt. közreműködésével országos projektet hozott létre a törvényben előírt feladatok végrehajtása érdekében. A projekt irányító bizottság alakuló ülésén az NGM képviselője kilátásba helyezte az október 12-én hatályba lépett törvény belátható időn belül történő korrekcióját: **Az erre vonatkozó javaslat november elejére készült el.**

1. Pénzforgalmi témák, szabályozás

3.1 PSZÁF vezetői körlevél az elvárt bankkártyás intézményi gyakorlatról

A PSZÁF 2011. szeptember 1-én Vezetői körlevelet adott ki (6/2011. számmal) a bankkártyákkal kapcsolatban elvárt, fogyasztói érdekeket figyelembe vevő, váratlan helyzetek esetén követendő intézményi gyakorlatról. A kilenc pontban felsorolt elvárt intézményi gyakorlat közül a pontok jelentős része már most is összhangban van az általános bankkártyás, piaci gyakorlattal. Azonban néhány felvetett téma gyakorlati megvalósításával, alkalmazhatóságával és a Felügyeleti Hatóság pontos elvárásaival kapcsolatban kérdések merültek fel. A Magyar Bankszövetség Bankkártya Munkacsoportjának szakemberei megfogalmazták és összegyűjtötték a tisztázásra szoruló tételeket, melyekről a Szövetség Főtitkára 2011. október 5-én megküldött levelében kért tájékoztatást valamint személyes szakmai egyeztetést a PSZÁF Elnökétől.

3.2 Pénzforgalmi fogalomtár létrehozása - önszabályozás keretében

Az Elnökség úgy határozott, hogy a Bankszövetség önszabályozás keretében hozzon létre egy magyar és angol nyelvű pénzforgalmi fogalomtárat. A fogalomtár révén megszűnhetnének azon - banki szakértőket, ügyfeleket egyaránt érintő - zavarok, amelyek az egyes

penzforgalmi kategóriák eltérő elnevezéséből származnak és az angol nyelvű uniós joganyag magyar nyelvű fordítása is e fogalomtárra támaszkodhat.

Először a projekt munkaterve készült el, amely a feladat megfelelő részekre bontását, szervezeti működését, munkamódszerét és főbb mérföldköveit rögzítette.

A munkaterv alapján került sor az Irányító Bizottság tagjainak felkérésére (MNB, Magyar SEPA Egyesület, MBSZ pénzforgalmi munkacsoport vezetője, MBSZ főtitkár), majd a Bizottság megvitatta, módosította és jóváhagyta a munkatervet.

Ezt követően kérte fel a Bankszövetség tagjait, hogy az egyes munkacsoportokba jelöljön munkatársaiból szakértőket. A jelölések megtörténtek, a beszámoló készítésekor a munkacsoportok összeállítása van napirenden.

3.3 Az MNB készpénzforgalmi díjmelés tervezetének véleményezése

Az MNB kellő időben előre meghirdette és véleményezésre bocsátotta a készpénzforgalomra vonatkozó 2012. évi díjváltozási tervezetét. Miután az új díjak részben közvetlenül, részben a banki készpénzforgalmazás átszervezési kényszere által közvetten, jelentős többletköltséget jelentettek volna a bankszférának, a Bankszövetség írásban és - az MNB szervezte fórumokon – szóban is tiltakozott a díjmelés ellen.

Az MNB a díjmelések által azt kívánta elérni, hogy a bankok és a jegybank között csak nagy darabszámú tételekkel folyjon a kereskedelem, s ennek érdekében a bankok hatékonyabban működjenek együtt a bankközi piacon a kisebb tételek összeszervezésében.

A Bankszövetség jelezte, hogy a bankok tudomásul veszik az MNB stratégiáját, de idő kell a piac nagymértékű átszervezéséhez. A Bankszövetség – miután tagbankjai között felmérést végzett – a Készpénzforgalmi munkacsoportja révén részletes javaslatot dolgozott ki a készpénzpiac fokozatos átalakítására. A javaslat új módszereket tartalmaz mind a bankközi bankjegy kereskedelem, mind a nagybani konténer-alakítás módszertanára, ill. a kihelyezett MNB értéktárak működésére vonatkozóan. Kértük, hogy a javaslat megvalósításáig ne történjen meg a díjmelés.

3.4 Magyar SEPA Egyesület (MSE)

A Magyar Bankszövetség aktívan támogatja az MSE munkáját. A Magyar Nemzeti Bank képviselőivel közösen részt veszünk az MSE egyes testületeinek, valamint az Egyesület egészének kommunikációs tevékenységében. Segítjük a PSZÁF-val közösen megszervezésre kerülő SEPA vállalati fórum kommunikációját és elemezzük az EPC (European Payment Council) tájékoztató és kommunikációs anyagait.

3.5 A belföldi átutalás napközbeni elszámolásának megvalósítása országos projekt

A SEPA szabványnak megfelelő belföldi átutalás napközbeni elszámolásának megvalósítása országos projekt keretén belül alakult jogi munkabizottság munkájában vett részt a Bankszövetség a GIRO-ban. A jogi munkabizottság véleményezte a bankközi klíring rendszer üzletszabályzatának módosítását és az elszámolás-forgalmi szerződés tervezetét.

2. Igazságszolgáltatási, jogi témák

4.1 Az új Munka Törvénykönyve

Az NGM júliusban bocsátotta társadalmi vitára az új Munka Törvénykönyvének szövegtervét. A társadalmi viták során több jelentős módosítást érintően visszalépett a kormányzat.

A banki közösséget érintő fontosabb változások a következők: a védett korban lévők felmondási tilalma enyhült, a tervezetben részletesen meghatározásra kerül, mi a különösen indokolt eset, amikor védett korban lévő munkavállalónak felmondhatnak. Legfontosabb

változás, hogy ilyenek ismeri el a munkáltató fizetésképtelenségének esetét. A kisgyermekesek, kismamák esetében visszatértek a mai szabályozáshoz, így a felmondás a védetség alatt sem közölhető az érintettekkel. A személyiségi jogok védelme, ideértve a munkavállalók személyes adatainak védelmét és az elektronikus eszközök általi megfigyelésének szabályait, külön fejezetet kap az új törvénykönyvben. A szabadságok esetében új elem, hogy a törvénykönyv előírja 10 napi szabadság egybefüggő kiadásának kötelezettségét. A próbaidővel kapcsolatos eredeti javaslatot – 6 hónapban maximálták volna a jelenlegi 3 helyett – elvetették. A munkavállalók eredeti tervezetben javasolt korlátlan kártérítési felelősségét limitálni fogják, jelenleg 4 havi átlagkeresetről folynak az egyeztetések. A túlmunka jelenlegi évi maximumát – 200 óra – felemelik, de nem a tervezetben szereplő 300 órára, hanem annál kisebb időtartamra. Az átlagkereset számításából kiemelik azokat az elemeket, amely nem a rendszeres munkához kapcsolódó bér részét képezik, mint például a jutalom összegét. A műszakpótlékok kötelező összege megszűnik, de elkerülendő az érintettek keresetcsökkenését az NGM átmeneti szabályt dolgoz ki, ami alapján a jelenlegi műszakpótlék beépítésre kerülhet az alapbérékbe. Módosul a szakszervezeti vezetők munkaidő kedvezménye, a jövőben azt csak célhoz kötötten vehetik igénybe.

A tervezet társadalmi vitáját az NGM októberben lezárta, majd a Törvénykönyv tervezetét előterjesztette a Kormánynak.

4.2 A Legfelsőbb Bíróság ítélete a Partiscum XI. Takarékszövetkezet ügyében

A Csongrád Megyei Főügyészség kérelmére a Szegedi Ítéltábla megsemmisítette a Partiscum XI. Takarékszövetkezet ÁSZF-jének az egyoldalú szerződésmódosítás jogát szabályozó számos, a bíróság szerint tisztességtelen rendelkezését. A megsemmisített rendelkezések teljes mértékben összhangban álltak a Magatartási Kódex vonatkozó előírásaival és természetesen magával a Hpt-vel is. Mivel az ügy precedenst jelenthetett volna más hasonló, bankok elleni eljárásokban fontosnak tartottuk, hogy segítséget nyújtsunk az alperesnek, amely egyébként nem tagintézményünk.

Az ítélethirdetés óriási érdeklődés mellett zajlott, így a sajtó munkatársai első kézből tudósíthatta a közvéleményt arról, hogy a Legfelsőbb Bíróság helyt adva a kérelemben foglaltaknak új eljárásra utasította az alsóbb fokú bíróságot, és kimondta, hogy hosszú távú jogviszonyokban helye van a szerződések egyoldalú módosításának, amelynek részletes szabályait a bankok tekintetében a hitelintézeti törvény tartalmazza.

Az ítélet remélhetőleg sokakat visszatart hasonló perek kezdeményezésétől, a már megindult perekben előterjesztendő banki védekezés kimunkálására háttér tanulmány készült, amelyet a jogi munkacsoportban vitattunk meg.

4.3 A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium megkeresése a bírósági végrehajtási törvény módosítása érdekében

A javaslatunk elsősorban a sikertelen ingatlan árverést követően az ingatlan hitelező általi átvételének szabályozására vonatkozott, de emellett számos más módosítási javaslatot is tettünk a Minisztérium részére. A javaslatunk fő célja a csalárd eljárások és a hitelezői érdekeket sértő visszaélések megakadályozása volt. A javaslatainkat megköszönték, abból számos rendelkezés beépült a folyamatban levő törvénymódosításba, melyet októberben kaptunk meg rendkívül rövid észrevételezésre.

5. Pénzügyi Békéltető Testület

5.1 Megkezdte működését a Pénzügyi Békéltető Testület

A testület jogállásával kapcsolatban már a törvény tervezetének véleményezésekor voltak aggályaink, hiszen egy kvázi bírói testületet a végrehajtó hatalom részét képező szervezetbe, a PSZÁF-ba integráltak, ami felveti a hatalmi ágak megosztásának sérelmének lehetőségét. Az elméleti aggályokat a gyakorlat sajnos sok tekintetben igazolja, ugyanis a PSZÁF fogyasztóvédelmi (közigazgatási) jogkörében eljárva rendszeresen közvetlenül reagál a békéltető testület előtt eljáró bank esetleges mulasztásaira. Ráadásul a legkisebb késéseket aránytalan súlyú bírságokkal bünteti – ami gyakran többszöröse a békéltető testület elé vitt ügyben vitatott összegnek.

5.2 A Pénzügyi Békéltető Testület eljárási költségről szóló tájékoztató tervezetének véleményezése

A PSZÁF a honlapján közzétette a Pénzügyi Békéltető Testület előtti eljárásban megállapítható eljárási költségekről szóló tájékoztatót, melyet a Magyar Bankszövetség megkapott véleményezésre. A tervezethez tagszervezeteink javaslatai alapján észrevételeket tettünk, mert a tervezet ponttalanságokat tartalmazott, s néhány ponton a költségviselés tekintetében a fogyasztó javára egyoldalú előnyöket juttatott érvényre a törvényi rendelkezésekkel nem mindig összhangban. Javasoltuk a pénzügyi szolgáltató jogi képviselője munkadíjának rendezését is.

6. Egyéb témák

6.1 Közraktári törvény módosítása

Az utóbbi években erősen visszaesett a közraktári jegy alapján történő hitelezés. Ennek oka, hogy a közraktározási tevékenységben erős zavarok mutatkoznak, amelyek nagyon meggyengítették a hitel fedezetét. Ezért kezdeményeztük a közraktári törvény módosítását. A módosítás szükségességével egyetértett a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Közraktári Felügyelet és a Közraktározási Szövetség is. Az e célból létrehozott szakmai munkacsoport konkrét szövegjavaslatokat dolgozott ki a Minisztérium részére.

A jogszabály előkészítése, azonban a Minisztérium részéről még mindig nem indult el, hivatkozva arra, hogy a benyújtásra a IV. negyedévben ügysem kerülhet sor a parlamenti munka túlsúlyossága miatt. Most újra kezdeményeztük a jogszabály előkészítését, mert szükség lenne arra, hogy 2012. I. negyedévben a jogszabály megjelenjen, mielőtt a közraktározás szezonja újra megindul.

6.2 Az Energiatörvény módosításából adódó szabályozási feladatok

Az Energiatörvény módosítása előre láthatólag sok oldalon érinti azt a mintegy 190 kettős szolgáltatású (áram és hő) erőművet, amelyeknek főleg project finanszírozás keretében a bankok hosszabb távú hitelt nyújtottak. Minthogy az új szabályozás érinti a támogatás mértékét és az árakat is ezért feltétlenül szükséges, hogy a banki álláspontot érvényesíteni tudjuk annak érdekében, hogy ezek az erőművek fizetőképesek maradjanak. Tárgyalásokat folytatunk a minisztérium illetékeseivel és a hőerőművek szakmai érdekképviseleti szerveivel közös álláspont kialakítása érdekében.

II. UNIÓS SZABÁLYOZÁS- AZ EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ BIZOTTSÁGAI, MUNKACSOPORTJAI

1. *Uniós önszabályozás a bankszámladíjak összehasonlítására*

Befejező szakaszába lépett az EU Bizottság kezdeményezte, lakossági bankszámladíjak összehasonlítására vonatkozó banki önszabályozás. A két megrendelő (EU Bizottság és az uniós fogyasztóvédelmi szervezet – BEUC) komoly bírálattal illette az európai bankok által kidolgozott tervezetet. Kritizálták többek között,

- a folyószámlához kapcsolódó - árukban összehasonlításra kerülő – szolgáltatások kiválasztásának módszerét,
- az összehasonlításra kerülő szolgáltatások (pl. átutalás, beszedés, kártyás fizetés) alacsony számát,
- a nemzeti fogyasztóvédelmi szervezetek nem kellő mértékű bevonását,
- a megvalósítás tervezett határidejének hosszú voltát.

A kritika hatására egy egyeztetési fázis következett az önszabályozási munkát koordináló Európai Bankszakmai Bizottság (EBIC) és a nemzeti bankszövetségek között. A Magyar Bankszövetség e véleményező munkában alapvetően az erre létrehozott munkacsoportjára támaszkodott. Az uniós bankok hajlandóak voltak kisebb kiigazításokra, de főbb vonásaiban ragaszkodtak korábbi álláspontjukhoz, miszerint

1. az aránytalanul sok szolgáltatás összehasonlítása inkább összezavarja, semmint segíti az ügyfelet,
2. a fogyasztóvédelmi szervezetek nem játszhatnak meghatározó szerepet egy önszabályozásban,
3. egy bonyolult önszabályozás megvalósítási határidejét nem lehet parancsszóra lerövidíteni.

A beszámoló elkészítésékor még folynak az uniós szintű egyeztetések.

2. *Az EU jelzáloghitelezési irányelvének véleményezése*

Az NGM felkérésére több menetben is véleményeztük az EU jelzáloghitelezésre vonatkozó irányelv tervezetét. E munka során nagymértékben támaszkodtunk a banki szakértőkből álló ad hoc munkacsoportunkra, ill. az EU Bankföderáció tájékoztató anyagaira.

Miután nem történt előrelépés a korábbi változatokhoz képest, továbbra is számos kérdésben fenntartottuk kritikánkat (így pl. elutasított hitelkérelem indoklási kötelezettsége, reklámok információkkal való telezsúfolása, Békéltető Testületnek való kötelező banki alávetés tekintetében), üdvözlöttük ugyanakkor, hogy a hitelközvetítők tevékenységére (pl. szakismeret) a fogadó ország hatóságainak is lesz ráhatása.

3. *Az Európai Bankföderáció (EBF)³*

3.1 EBF Kommunikációs Bizottság

Az EBF Kommunikációs Bizottságának Elnöke, a Magyar Bankszövetség munkatársa az EBF Végrehajtó Bizottságának júniusi ülésén beszámolt a Kommunikációs Bizottság munkájáról, és javaslatot tett egy új pán-európai kommunikációs stratégia kialakítására. A Végrehajtó Bizottság a javaslatot pozitívan értékelte, és úgy döntött, hogy meg kell határozni a Föderáció kommunikációjának új irányvonalát, továbbá mandátumot adott a Kommunikációs

³ Az EBF Bankfelügyeleti Bizottságának a munkájáról a II. Mellékletben adunk részletes tájékoztatót.

Bizottságnak egy új kommunikációs stratégia kialakítására. E felhatalmazás alapján a Kommunikációs Bizottság szeptemberi ülésén – ahol 12 ország képviselője vett részt – meghatározták azokat a súlyponti területeket, amelyek alapján a Végrehajtó Bizottság decemberi ülésére elő kell terjeszteni a javasolt kommunikációs stratégiát.

3.2 EBF vezetői tájékoztatás és támogatás kérése

Az EBF Főtitkárát tájékoztattuk a Magyar Parlament által elfogadott végtörlesztési törvényről, valamint az azzal kapcsolatos Magyar Bankszövetségi aggályokról. Kérésünknek megfelelően a Főtitkár tájékoztatta az EBF Végrehajtó Bizottságának tagjait, valamint az Igazgatótanácsának Elnökét. Ezt követően az EBF Főtitkára levélben fordult a Magyar Miniszterelnökhöz és a Föderáció nevében kérte a Magyar Kormányfőt a törvényben foglaltak végrehajtásának átgondolására. Megerősítette, hogy a végtörlesztési törvényben foglaltak nem illeszthetők az európai jogrendbe és a törvény végrehajtásának hatásait aggályosnak tartja a magyar bankszektor, valamint a magyar bankok európai anyabankjainak szempontjából is. Az EBF Főtitkárának levelére elutasító választ adott a Nemzetgazdasági Miniszter.

III. BANKSZÖVETSÉGI RENDEZVÉNYEK, MUNKACSOPORTOK, KOMMUNIKÁCIÓ

1. IT Biztonsági Munkacsoport

A PSZÁF júliusban az internetbanki szolgáltatások biztonságáról szóló módszertani útmutatót kívánt megjelentetni, melyet előzetesen nem egyeztetett a tagbanki szakértőkkel. Az IT Biztonsági Munkacsoport közbenjárására az útmutató kiadását elhalasztotta, illetve annak megalapozott módosításához kérdőívet állított össze, melyben a bankok IT biztonságért felelős területei beszámoltak az alkalmazott védelmi intézkedésekről. A módszertani útmutató felülvizsgálata szeptember 23-án készült el. A PSZÁF és a munkacsoport tagjai a tervezetet októberben egyeztették. A végleges útmutató kiadása novemberben várható.

2. Önkormányzati Munkacsoport

A negyedévben az **önkormányzati** munkacsoport keretében elemzés készült az önkormányzatok és a bankok kapcsolatát terhelő problémákról. Javaslatokat dolgoztunk ki a problémák megoldására a következő területeken: adók átirányítása az önkormányzatoktól a központi kormányzathoz; eszközök átirányításának szabályozása; meglévő hitelek átütemezése; jövőbeni számlavezetés kérdése; az önkormányzatok jövőbeni, további finanszírozása; csőd- és adósságrendezési törvény. Megállapítottuk, hogy az önkormányzati szektor mintegy 1000 milliárd forintos hitelintézeti adósság-állománnyal rendelkezik. Az összeg összhangban van azzal, hogy a szektorból éppen 1000 milliárd forintforrást vontak ki a megelőző években, miközben a feladatok megmaradtak. „A rendszer alulfinanszírozottsága különösen 2002 és 2010 között volt jelentős. Ez alatt az idő alatt közel 1000 Mrd forintot vettek ki az előző kormányok az önkormányzatok zsebéből.” (Önkormányzati koncepció, 2011. május, a BM. Honlapján) Az önkormányzatok számára ebben a helyzetben ésszerű megoldás volt, hogy működőképességük megőrzése, ill. a szükséges fejlesztésekhez szükséges források biztosítása érdekében a hitelintézeti szektor hitelnyújtási, kötvénykibocsátási szolgáltatásait vegyék igénybe. Az önkormányzati szektornak, a bankokkal szembeni adósságállományán kívül, mint a szolgáltatások vásárlójának, jelentős adóssága

halmozódott fel a magyar vállalati szektorral, a szolgáltatást nyújtóval szemben. A közelmúltban, jellemzően azok az önkormányzatok adósodtak el, amelyek megfelelő fedezettel és saját bevétellel rendelkeztek. Az önkormányzati szektor azon tagjai, amelyek jelentősebb iparüzési adóbevételekkel rendelkeznek, tekinthetők a legpotensebb ügyfeleknek. Az adósságállomány változását az árfolyammozgás is nagymértékben befolyásolja, mivel az adósságállomány több, mint 50%-a devizában (ezen belül az adósságok közel felét kitevő kötvényállomány 79%-a svájci frankban denominált.) A deviza alapú hitelek/kötvények törlesztési kötelezettségei 2011-2012-ben már megindultak. Az önkormányzati szektor egyúttal jelentős betét elhelyező is, a betétek kivonása már rövidtávon is likviditási kockázatot okozhat az önkormányzati hitelezésben aktív intézmények számára.

A Magyar Bankszövetség, mint az önkormányzatok finanszírozásában jelentékeny részt vállaló kereskedelmi bankok szövetsége, üdvözölte a Magyar Köztársaság Belügyminisztériumának honlapján közzétett önkormányzati átszervezési koncepciónak a finanszírozáshoz kötődő részeit. Különösen az alábbi pontokat: 1) a kötelező feladatok prioritásának kinyilvánítását, 2) a költségvetési támogatások, átengedett bevételek és helyi adók felülvizsgálatát és felhasználásuk szabályozását, 3) a feladatfinanszírozás rendszerének bevezetését, 4) az önként vállalt feladatok kizárólag saját forrásból való finanszírozásának lehetőségét, 5) az önkormányzati tulajdon elidegenítésére és jelzáloggal való megterhelésére vonatkozó szabályok pontosítását. **Az MBSZ javaslata** egy olyan reális feltételrendszert fogalmaz meg, melynek alappillére a kereskedelmi bankok - szabályozott verseny keretein belüli - további szerepvállalása az önkormányzati szektor számlavezetésében és finanszírozásában egyaránt. A kereskedelmi bankok jelenlegi gyakorlata szerint a hitelezhetőségi limit megállapítása a törvényi szabályozást alapul véve - vagy attól szigorúbb korlátot szabva - elsősorban a saját bevételek mértékén, az adóerő-képesség és helyi adóbevétel teremtő potenciál értékelésén alapszik. Alapelv a cash-flow alapú finanszírozás a fedezet alapon történő finanszírozással szemben. Az önkormányzatok bevételi struktúrájának jelentős módosítása - kiemelten a banki hitelek fedezeteként szolgáló saját bevételek és eszközök elvonása - kizárólag az adósságállományuk olyan radikális átalakítása mellett lehetséges, amely nem célja a piaci szereplőknek. A helyi adók jelenleg az önkormányzatok egyetlen olyan bevételi forrásai, melyekből származó bevétel a helyi gazdaság teljesítményén alapszik, és amelyek helyben történő felhasználása erősíti az adófizetési morált és lokálpatriotizmust. Javaslatainkat -melyeket problémakörönként tettük meg - az önkormányzatok finanszírozási kérdéseit vizsgáló Magas Szintű Munkabizottság vezetője terjesztette az Elnökség elé, amelynek döntése alapján a javaslatokat kormányzati, parlamenti, önkormányzati vezetőknek megküldtük. Az NGM államtitkára válaszlevelében egyetértett javaslatainkkal.

3. PPT Munkacsoport, Makrogazdasági Munkabizottság

Az Nemzeti Fejlesztési Minisztérium levelet küldött a Bankszövetség elnökének, hogy a PPT-k állami átvételében, kivásárlásában nyújtson segítséget. A PPT munkacsoport válaszlevelét tervezetet készített, a levelet megküldtük, de az állam – feltehetően takarékosági megfontolásból - elállt a PPT-k átvételétől, kivásárlásától.

A negyedévben az önkormányzati és a PPT munkacsoporton kívül a Makrogazdasági Munkabizottság is összeült. Értékeljük a világgazdasági, magyar gazdasági, banki folyamatokat, és részletesebben megvitattuk a végtörlesztés várható hatását a hitelintézetek és a magyar gazdaság jövő évi teljesítményére.

4. Újjáalakult az Alapszámla Munkacsoport

Júliusban az Európai Bizottság ajánlást bocsátott ki a tagállamok részére az alapszintű fizetési számlához való hozzáférésről. Az Ajánlás értelmében bármely tagállamban lehetővé kell tenni az Unióban jogszerűen tartózkodó és az adott tagállamban fizetési számlával nem rendelkező fogyasztók számára, hogy az adott tagállamban alapszintű fizetési számlát (alapszámla) nyissanak és használjanak.

A Nemzetgazdasági Minisztérium felkérte a Bankszövetséget, hogy önszabályozás keretében valósítsa meg az EU Ajánlást. Az Elnökség 2011. szeptember 5-ei ülésén kifejezte azon igényét, hogy az alapszámla bevezetését kapcsoljuk össze a szociális ellátások és a munkabérek kötelező bankszámlára történő átutalásával. Ennek megfelelően újjászerveztük a korábban azonos céllal felállított munkacsoportunkat, és egy vitaindító anyagot is elkészítettünk.

Időközben viszont az Európai Parlament belső piaci és fogyasztóvédelmi bizottsága (IMCO) megtárgyalta a Bizottság ajánlását, és úgy tűnik, hogy az IMCO nem tartja elégségesnek a nem kötelező jellegű ajánlást, és ezért maga készül egy ennél erősebb jellegű norma kibocsátására, ami új megítélést adhat az ügynek. Annyi bizonyos, hogy nagyobb hangsúlyt kap az Ajánlásban eddig talán kissé kevésbé megkülönböztetett két célcsoport közötti különbség: az alapszámla célja egyrészt a bármely tagállamban letelepedni kívánó uniós polgár előtti akadályok lebontása, másrészt a hátrányos szociális helyzetben lévők alapszintű pénzügyi szolgáltatásokkal történő ellátása – értelemszerűen elsősorban, illetve kizárólag a saját lakóhelyük szerinti tagállamban.

A magyar szabályozást, illetve önszabályozást nagymértékben meg fogja határozni a sajnálatos nemzeti sajátosságnak tekinthető adóelkerülés témaköre, hiszen elsősorban ez - és nem a bankszámla esetleges magas díja - az akadálya annak, hogy a vállalkozások bankszámlára fogadják, és onnan teljesítsék fizetéseiket.

5. Bankkártya Munkacsoport

A Bankkártya Munkacsoport havi rendszeres megbeszélései során részletes megtárgyalásra került a PSZÁF által szeptember elején kiadott, elvárt bankkártyás intézményi magatartásról szóló vezetői körlevél alkalmazhatósága, és az észrevételek alapján összeállításra került a Munkacsoport szakvéleménye, amely alapul szolgált a témában a PSZÁF Elnökéhez megküldött főtítkári levélnek.

Emellett szakmai kapcsolatfelvételt kezdeményeztünk az MNB érintett területeivel (Bartha Lajos igazgató és kollégái), hogy egyrészt optimálisan tudjunk eleget tenni a bankkártyás tevékenységre vonatkozó MNB-s adatszolgáltatásnak, másrészt az MNB által rendszeresen (fél évente) publikált átfogó bankkártya piaci körkép adatait és megállapításait ezentúl személyes egyeztetésen és közös szakmai értékelésen tekintjük át.

Szeptemberben elvégeztük a munkacsoport címlistájának felülvizsgálatát és frissítését, és útjára indítottuk a heti szakmai elektronikus kiadványunkat a Bankszövetség Bankkártya hírlevelét.

6. IG2 Kommunikációs munkacsoport

Ez év júniusában megkezdte munkáját a SEPA szabványnak megfelelő belföldi átutalás napközbeni elszámolásának megvalósítására létrehozott országos projekt. A Projekt Irányító Bizottság (PIB) döntése alapján létrejött a Kommunikációs Munkacsoport. A PIB-nek tagja a Magyar Bankszövetség is, ezért aktívan részt veszünk a munkacsoport munkájában. Ennek keretében az elmúlt negyedévben meghatározásra és kidolgozásra kerültek az ügyfél-tájékoztatás formái, csatornái, a kommunikációs üzenetek, meghatároztuk a célcsoportokat, valamint a kommunikáció javasolt ütemezését és intenzitását.

7. A Magyar Bankszövetség sajtókommunikációja

Az elmúlt negyedév egészét rendkívül intenzív sajtóérdeklődés jellemezte. Az időszak elején az érdeklődés középpontjában az árverési és kilakoltatási moratórium felfüggesztése, valamint az annak életbelépésével egyidejűleg kihirdetett otthonvédelmi program állt, amelynek középpontjában a rögzített devizaárfolyamon történő devizahitel törlesztés volt. Szeptember elejéig a Bankszövetség kommunikációs tevékenysége minden korábbinál intenzívebb volt, aminek eredményeképpen sikerült a Szövetség legfontosabb üzeneteit a közvélemény és a döntéshozók felé eljuttatni. Munkánk eredményeképpen kialakult egy olyan média közeg, amelyben a véleményformáló és meghatározó gazdasági és pénzügyi újságírók nyitottak és pozitívak voltak a bankszektor problémáinak közvetítésére. Szeptember 9-től, azaz a végtörlesztésre vonatkozó törvény elfogadását és kihirdetését követően az Elnökség döntése értelmében Szövetségünk a devizahitel végtörlesztéssel témában kommunikációját sajtóközleményekre korlátozta, a periódus végéig sem az Elnökség, sem a Szövetség munkatársai a sajtóközleményeken kívül szóbeli vagy írásbeli nyilatkozatot nem tettek.

Emellett megkezdődött a Bankszövetséget érintő sajtómegjelenések rendszerezett regisztrálása és figyelése. 2011. augusztus 24-től szeptember 30-ig bezárólag összesen 468 bankszövetségi megjelenés volt, ezen belül

- 148 db a nyomtatott sajtóban,
- 48 db az elektronikus sajtóban,
- 268 db az online médiában jelent meg, valamint
- kiadtunk 4 db sajtóközleményt.

66 db olyan releváns megjelenést regisztráltunk, amely a Bankszövetséget említi, vagy esetleg kritizálja – de nem bankszövetségi megkeresés nyomán keletkezett.

MELLÉKLET I.

KIADOTT GAZDASÁGI TANULMÁNYOK

A III. negyedév folyamán 3 anyag készült a világgazdaság, a magyar gazdaság és a hazai bankok negyedéves teljesítményét értékelendő, amelyeket a bankvezetőknek megküldtünk. A tanulmányok összefoglaló gondolatai:

Világgazdasági tanulmány

A világgazdaság 2010-ben folytatja a 2010-ben megkezdett kilábalását, a 2009 évi visszaesés (–0,5%) után 2010-ben 5,1%-kal bővült a kibocsátás, ami 2011-ben várhatóan 4,3%-os lesz, míg 2012-ben 4,5% (az IMF 2011. júniusi becslése szerint). A világtermelés 2012-ben éri el azt a trendértéket, amin mintegy 40 éve halad. A fejlett és a fejlődő gazdaságok pályája eltérő, a fejlődők átlagos ütemelőnye 2009-2012-ben 4 - 5%-pont, évenként tekintve: 2009-ben 6,2%-pont volt (2,8% vs. –3,4%), 2010-ben 4,4 %- pont (7,4% vs. 3,0%), 2011-ben 4,4%-pont (6,8 % vs. 2,2%) és 2012-ben 3,8%-pont (6,4% vs. 2,6%). Az 1973-2008 közötti 35 évben a fejlett országok növekedési elmaradása a világtól nagyjából 0,5%-pont volt, ez 2009-12 között a 2%-pontot is meghaladta. Az infláció a válság alatti intézkedések ellenére sem szabadult el, a 2011 évi szerény (kb. 1%-pontos) púp eltűnik, a lassabban haladó fejlett gazdaságok jövőre 2% alatti, a gyorsan bővülő fejlődők 5% körüli inflációval néznek szembe. A pénzügyi piacok volatilitása nőtt, a PIGS országok bővülése (Olaszországgal együtt) talán csak fantomkép. Az Euró-zónában mind erősebb az a felismerés, hogy lehetetlen a görög gazdaság megmentése, eladósodottsága rapid módon gyorsul, így célszerűbb, ha az €- zónán kívülre kerül. Ennek elismerése viszont azt jelenti, hogy az €- zónába nemcsak befelé, hanem kifelé is lehet haladni, az € - zóna nem végállapot, hanem egyfajta átjáró-ház, közös fiskális elköteleződés nélkül a valutáris összehangolódásnak a valutakígyó jobb formája, mint a közös pénz. Keresve a 2009-es válság összetevőit: a világ országait 1960-2008-as pályájuk alapján három csoportba rendeztük aszerint, hogy fejlettsége és népessége alapján alulexportáló-e (mint az USA, a Latin-Amerikai országok nagy része, a Skandináv államok), normálexportáló-e, (mint Japán, az EU nagy országai, a poszt-szocialista országok), vagy túlexportáló-e (mint Kína, India, Indonézia, Malajzia, Thaiföld). Kína gyors ütemben vágat, igen magas beruházási rátáját meghaladja a megtakarítási rátája, mivel (kellő számú gyermek- és nyugdíj nélkül) időskori megélhetésére készülő kínai háztartások rendkívül sokat takarítanak meg. A megtakarítások azt az USA-ból származó értékpapír állományt vették célba, amely a túlfogyasztó amerikai háztartások importkiadását fedezte. Az amerikai háztartások a fogyasztói árakhoz képest magas eszközárak (ez előbb a tőzsdeindexet, később az ingatlanárakat jelentette) mellett racionálisan nem takarítottak meg. A GDP arányos importtöbblet a válság kirobbanásakor már a GDP 5%-át meghaladta. A válság helyére tette az eszközárak/termék árak arányát az USA-ban, megnövelve a megtakarítási hányadot és lecsökkentve a külkereskedelmi passzívumot, a jegybanki mérleg hatalmasra nőtt, (ami egyelőre inflációt nem okozott), az államadósság elérte a GDP 100%-át, a kongresszus vitái miatt a minősítő cégek fontolgatják az USA állampapírjának leminősítését. Az EU-ban a válság mélyebb volt, mint az epicentrumban, a téves berendezkedés – közös pénz, közös állam nélkül – minden problémája a felszínre került. Japán a 2009-es visszaesésből lassan tér magához. Kínában nagyobb súlyt kapott a hazai infrastruktúra fejlesztése, a növekedés külpiaci igénye így mérséklődhet. Egyelőre senki nem látja a „hogyan tovább”-ot.

A magyar gazdaság helyzete

2010. év végéhez képest a 2011. I. félévi magyar GDP növekedés 0,3%-os volt, ennél alacsonyabb ütem az EU27-ben csak Szlovéniában és Portugáliában volt. (Az I. negyedévben még volt növekedés, de a II. negyedévben stagnált a magyar GDP.) Az előző év azonos időszakánál 1,5%-kal magasabb GDP szint három komponensre bontható: +0,1% a végső fogyasztás, -1,4% a bruttó felhalmozás + 2,8% az export-import egyenleg hozzájárulása. A foglalkoztatottak száma egy év alatt 30 ezer fővel (0,8%-kal) emelkedett, a foglalkoztatottak aránya a 15-74 éves népességnek kevesebb, mint 50%-a. A munkanélküliségi ráta 0,2%-ponttal 10,8%-ra csökkent. A reálkeresetek 1,4%-kal nőttek (ezen belül minél több gyerek volt egy családban annál jobban nőtt a kereset.) A versenyszféra keresetei több év után meghaladták a költségvetési szféra (az elmúlt 12 hónapban zsugorodó) kereseteit. Az infláció 2011 júliusában 3,1%-ra csökkent, ami nagyjából az egytizede a 15 évvel ezelőtti pénzromlásnak. A beruházások volumenindexe az első negyedévben 0,7%-kal, a második negyedévben 6,5%-kal zsugorodott az előző év azonos időszakához képest, a félév egészében 4%-os volt a csökkenés. Nagymértékű 29,3%-os volt a csökkenés a szállítás, raktározás ágazatban és 16,6%-os az építőiparban, jelentőst növekedés (28,6%) mutatkozott a feldolgozóipari beruházásoknál, az oktatásnál (15,3%) és meglepően nagy (48%) volt az egészségügyben. A külkereskedelem számai (2011. június - 2010. június között az export 2,98%-kal, az import 2,58%-kal nőtt) többféleképpen is interpretálhatóak. 1996-2008 között az export havonta 1,15%-kal bővült, az exportszint 2009 elején a 2008. októberi érték 2/3-ára zuhant, de innét igen gyors pályán haladt az elmúlt két és fél évben havi 1,52%-os volt a trendérték (bár az utolsó 12 hónapban ez havi 0,25%-ra csökkent). A külkereskedelmi egyenleg 2007 óta trend szerint pozitív, ebben nem hozott változást 2009, sőt a pozitív egyenleg tovább nőtt. A nemzetközi trenddel egybevetve azt látjuk, hogy szokatlan, ha egy országban az export növekedési üteme 3-4-szer magasabb, mint a GDP üteme, 12 év alatt (1996-2008) Magyarország export/GDP aránya 50%-ról 81%-ra nőtt, amivel az egyik legmagasabb exportkitettséggel rendelkező ország lett. Ahhoz, hogy csökkentse sebezhetőséget a következő húsz évben az export üteme nem haladhatja meg a GDP ütem 4/3-át. Az ipar értékesítése stagnált, a belföldi célú értékesítés 4,3%-kal csökkent, az exporté 2,4%-kal nőtt 2010 júniusához képest. Az építőipar folytatta zsugorodását, ha 2007 elején 100% volt akkor 2010 év végén kerekítve 65%, 2011 júniusában kerekítve 60%. A mezőgazdaság termékek értékesítésének, felvásárlásának volumene 2%-kal maradt el 2011. január- júniusban az egy évvel korábbi értéktől. Az államháztartás nettó finanszírozó képessége 2011. első negyedévében a GDP +36%-át érte el a magánnyugdíj pénztárakból való átlépés következtében, ha ezt a tényezőt kiszűrjük, akkor -6,4%-ot kapunk, míg a II. negyedévben -4,8%-ot. A háztartások nettó pénzügyi megtakarítása a GDP -37,6%-ot tette ki a pénztári átlépések miatt, e nélkül +4,9% lett volna, míg a II. negyedévi érték +4,0% volt.

A magyar hitelintézetek

A magyar hitelintézetek 2011. első félévében **folyóáron** számított eszközállománya 31724 mrd HUF volt, ami 2010. júniusi értékekhez képest 7%-kal csökkent. A hitelcsökkenés üteme (-11%) közel a duplája volt az értékpapírok növekedési ütemének (6%), (az értékpapírokhoz képest a hiteleknek több mint dupla volt a súlya (59% vs. 26%) az összes eszközhöz képest), A maradék 15%-os súlyú egyéb tétel átlagos hatása szintén mérséklő volt az eszközállományra.. Reálértéken (infláció és árfolyamszúrten) 2011. június-2010. június között, azaz egy év alatt az összes eszköz 10%-csökkent, a hitelek 14%-kal, ezen belül a vállalkozói hitelek 13%-kal a háztartási hitelek 9 %-kal. Az értékpapírok 2%-kal nőttek (a forgatási célú 13 %-kal nőtt, a befektetési célú 9 %-kal csökkent). Reálértéken (infláció és árfolyamszúrten) 2011. június-2008. június között, azaz három év alatt az összes eszköz 17%-

kal, a hitelek 29%-kal, (a vállalkozói hitelek 34 %-kal, a háztartási hitelek 14 %-kal) csökkentek. Az értékpapírok 50%-kal (a forgatási célú 50 %-kal, a befektetési célú 49 %-kal) nőttek. A **bankok** összes eszköze folyóáron az előző év azonos időszakához képest –szemben az előző évek növekedésével - 8%-kal mérséklődött, a hitelállomány csökkenése ezt meghaladóan, 12 %-os volt. Folyóáron a vállalkozói hitelek 11%-kal, a háztartási hitelek 6%-kal csökkentek. Az értékpapírok 2%-kal bővültek. Az összes banki eszköz folyóáras devizahányada az elmúlt 12 hónapban 4%-ponttal 55 %-ról 51%-ra csökkent. Hasonlóképpen 5 %- ponttal csökkent a hitelek devizahányada (73%-ról 68%-ra). A bankok **háztartási hiteleinek** nominálértéke (több évnyi erős növekedés után) 2011 júniusában 5%-kal csökkent 2010 júniusához képest. Ezen belül a fogyasztási hitelek jobban (6%-kal) csökkentek, mint a lakáscélú hitelek (3 %), a fogyasztási hitelállomány 180 mrd Ft-tal csökkent a lakáscélú hitel kb. 130 mrd Ft-tal. A háztartási hitelek 90 napon túli késedelembe esése (továbbiakban NPL) 2008 után felgyorsult, kerekítve: 2008 júniusában 3%, 2009. júniusban **6%**, 2010. júniusban **9%**, 2011. júniusban **12%** volt az NPL ráta. A **vállalati hitelállomány** 2010. június és 2011 júniusa között folyóáron 11%-kal csökkent, a nagy vállalatok esetén 16%-os volt a mérséklődés, a KKV-nél 8%-os (ezen belül: mikro 4%-kal, kisvállalat 13%-kal, középvállalkozás 4%-kal csökkent). A vállalkozói hitelek NPL rátája 2010. júniusban **10%** volt, 2011 júniusában **14%** az összes hitel esetén, a devizahitelek NPL rátája mindkét időpontban 2-2 %- ponttal kisebb volt. A **banki források** 2010. június - 2011. június közötti 2309 mrd HUF-os csökkenéséből a betétek zsugorodása 221 mrd HUF-ot, a hitelezői jogot megtestesítő értékpapírok csökkenése 364 mrd HUF-ot magyaráz. A bankközi betétek 597 mrd HUF-fal, a felvett hitelek 703 mrd HUF-fal csökkentek. A források zsugorodásának 90%-a a közvetlen külföldi források csökkenésére vezethető vissza. Az értékvesztés/minősített állomány egyre romlik, (2009. június **2%**, 2010. június **4%**, 2011. június **6%**) de a romlás üteme lelassult. Ha csak valamilyen kedvezőtlen folyamat nem jön, akkor nagyjából 2011. év végére 6-7%-on stabilizálódik az értékvesztés/minősített állomány növekedése A fontosabb féléves **nem annualizált** eredmény-összetevők: a bankok eszközarányos kamateredménye az előző évek első félévéhez képest valamelyest növekedett, (1,6 % lett). A 2010 első félévéhez képest a kamatbevételek nem változtak (3,6 %), míg a kamatráfordítások 0,1%-ponttal 2,0%-ra csökkentek. A nem kamateredmény ebben a félévben a korábbi első félévekben megszokott értéknek nagyjából a felét teszik, ki, 0,4% lett. Az eszközarányos jutalékeredmény harmadik éve azonos (0,4%), az osztalékok (jelentős részben külföldi leánybanki osztalékként) viszont évről évre nőnek,(idén 0,3%-os). A pénzügyi és befektetési szolgáltatások eredménye ismét csak az egyik legkisebb volt (0,2%). Egyéb nem kamateredmény -0,4%-a magas, mivel ebben a félévben már a banki különadó is megjelenik benne, ami önmagában -0,25%. A működési költség harmadik éve nem tud mérséklődni, ez összefüggésben van a banki aktivitás zsugorodásával, korábban növekvő hitelállomány mellett volt mód a fajlagos javulásra. 2011. első félévben 1,0%-os volt a működési költség. Az értékvesztés változása az eszközökhöz képest -0,4%-ra csökkent ez évben. Mind az adózás előtti eredmény (0,6%), mind az adózott eredmény (0,5%) megegyezik a tavalyi első féléves eredménnyel. Ha féléves nominál - ROE-t számítunk, akkor az 5,7%-os, hajszálnyira tér el a tavalyi első félévétől, holott tavaly az első félévben még nem volt banki különadó. Az elmúlt 5 évben nem kis mértékben átrajzolódtak a bankok, **fióktelepek, szövetkezetek** hitelintézeti az eszköz részarányai (folyóáron). Az összes eszközből 2006-2011 júniusa között a bankok részaránya 7%-ponttal csökkent, a fióktelepek, részaránya kb. 8%-ponttal nőtt, míg a szövetkezeteké kb. 1%-ponttal mérséklődött.

MELLÉKLET II.

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS:

SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ

I. Globális szabályozási fejlemények

I.1 A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁴) konzultációs dokumentuma - A rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények (SIFIs⁵) hatékony válságkezelése

A Pénzügyi Stabilitási Tanács júliusban konzultációs dokumentumot tett közzé, amely a rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények (SIFIs) hatékony válságkezelését célozza. Az FSB konzultációs dokumentuma 5 részre, s ezen belül 8 fejezetre (formailag mellékletre) osztható. Ezek a következők:

Válságkezelő képesség és eszközök

- A hatékony válságkezelési rendszerek alapvető jellemzői (Azokat a hatásköröket és eszközöket tárgyalja, amelyekkel valamennyi joghatóságnak rendelkeznie kell a pénzügyi intézmények hatékony válságkezeléséhez, ideértve a határon átnyúló SIFIs válságkezelését is.)
- A saját erővel történő kimentés (bail-in) szerepe a válságkezelésben (A kimentési rezsimek azon alapvető elemeit veszi sorra, amelyek lehetővé teszik a pénzügyi intézmények hitelezők általi újratőkésítését.)

Határon átnyúló megállapodások

- Intézmény specifikus határon átnyúló együttműködési megállapodások (Az illetékes felügyeleti hatóságok közötti intézmény specifikus együttműködési megállapodásoknak a minimális közös elemeit mutatja be, amelyek szükségesek egy határon átnyúló intézmény válságkezeléséhez.)

A válságmegoldás tervezése

- A (válság)megoldhatóság értékelése (Bemutatja a SIFIs helyreállíthatóságának az értékelésére szolgáló kereteket, figyelemmel a cég szervezeti felépítésére, valamint a joghatóságban érvényes válságkezelő rezsimekre.)
- Helyreállítási és kibontakozási tervek (RRPs⁶) (Ismerteti a globális SIFIs esetében kötelező RRP-k kereteit és tartalmát.)

A válságmegoldás korlátainak az eltávolítása

- A válság helyzet megoldhatóságát javító intézkedések (Kommentárokat várnak a válságkezelés korlátainak - pl. komplex szervezeti felépítés illetve üzleti gyakorlatok, széttagozott információs rendszer, csoporton belüli tranzakciók, a szolgáltatótól és a globális fizetési műveletektől való függés - az eltávolítását célzó akciókkal kapcsolatban.)

Konzultációs témák (az FSB előzetes álláspontját tükrözik.)

- A hitelezők közötti hierarchia, a betétesek előnyben részesítése, betét védelem a válságkezelés során (Azt vizsgálja, hogy szükséges-e a joghatóságok közötti nagyobb konvergencia a hitelezők kezelését érintően, különös tekintettel a betétesekre.)

⁴ Financial Stability Board

⁵ Systemically Important Financial Institutions

⁶ Recovery and resolution plans

- Átmeneti intézkedések alkalmazásának a feltételei (Azokat a speciális feltételeket tárgyalja, amelyek esetén a szerződés szerinti korai beavatkozási jogok felfüggesztése indokolt, bizonyos válságkezelési eszközök alkalmazásának a támogatására.)

A dokumentummal kapcsolatos észrevételeket az FSB szeptember másodikáig várta. A megjegyzések alapján átdolgozott dokumentumot - a SIFIs tevékenységéből származó kockázatok kezelésére vonatkozó javaslatcsomag részeként - benyújtják a G20-ak novemberi cannes-i csúcstalálkozójára.

Az Európai Bankföderáció konzultációban kifejtett véleményének sarokpontjai a következők voltak:

- A hatékony válságkezelési keretek kialakítása, amelyek lehetővé teszik a cégek helyreállítását a pénzügyi rendszer számottevő sérülése nélkül - a moral hazard (erkölcsi kockázat) probléma leghatékonyabb kezelésének ígérkezik. Ezért az EBF általánosságban üdvözli az FSB által alkalmazott megközelítést, hangsúlyozva, hogy a végleges kereteknek a lehető legteljesebbnek kell lenniük, és a joghatóságok között konzisztens módon kell alkalmazni azokat.
- Az FSB-nek és a G20-aknak egy előre meghatározott ütemezés szerint, harmonizált, nemzetközi válságkezelési rendszert kell kialakítani.
- Továbbra is szükséges az együtt bevezetendő szabályozások (Bázel III, SIFIs tőkeszükséglete, válságkezelése stb.) együttes hatásvizsgálata.
- Az RRP-ek és egyéb eszközök nem használhatók az egészségesen működő pénzügyi intézmény szerkezetébe, vagy működésébe való felügyeleti beavatkozásra, anélkül, hogy ténylegesen szükség lenne átstrukturálásra, vagy helyreállításra.
- A beavatkozást kiváltó eseményt (trigger) előre és pontosan definiálni kell a törvény által. A beavatkozási mechanizmusnak magas küszöbértékeket kell tartalmaznia, transzparensnek, objektívnek, és előreláthatónak kell lennie, anélkül hogy a numerikus küszöbértéket automatikusan alkalmazzák.
- Meg kell teremteni a helyes egyensúlyt az átláthatóság (megfelelő jelentés és közzététel), valamint a szükséges titkosság között.
- A válságkezelésben részes intézmények és hatóságok megbízhatósága és elszámoltathatósága alapvető jogi követelmény.
- Az anyaország (home) felügyeleti hatóságának koordinált válságkezelési intézkedésrendszert kell kidolgoznia, s világosan meg kell határoznia a társfelügyelet feladatait. Az anyaország felügyeletének a globális pénzügyi stabilitást kell szem előtt tartania.
- A csoporton belüli garanciákat nem szabad szükségtelenül korlátozni, de a csoporton belüli támogatásokat önkéntes vezetői döntés alapján kell alkalmazni.
- A pozíció lezáró nettósítások felfüggesztését alaposan meg kell vizsgálni, s csak hatástanulmány alapján szabad eldönteni, hogy a felfüggesztés előnyei ellensúlyozzák-e a kockázatcsökkentést és a pénzügyi stabilitást érintő hátrányokat. A pozíció lezáró nettósítások felfüggesztését csak szigorúan korlátozott időben lehet alkalmazni.
- A bankválság költségeit a részvényeseknek és az egyéb veszteségviselő eszközök tulajdonosainak kell elszenvedniük. A hitelezőkre csak akkor hárítható veszteség, ha minden más megoldást kimerítettek. A szélesebb iparág csak ezt követően vonható be a költségviselésbe.
- A kereteknek biztosítaniuk kell a részvényesek és a hitelezők azonos kezelését az egyes joghatóságokban, valamint a biztosítaniuk kell a pénzügyi stabilitás fenntartását valamennyi joghatóságban.

- A saját erővel való kimentés (bail-in) kötelező - keretei alapos hatásvizsgálatot követően - további fejlesztést igényelnek. A vonatkozó szabályoknak a lehető legrugalmasabbnak és a legszélesebb körűnek kell lenniük. A saját erővel való kimentést globálisan valamennyi pénzügyi intézményre alkalmazni kell. Ugyanakkor a bail-in rezsimit csak alkalmas időzítéssel szabad bevezetni, amikor a piacok visszatértek a normális kerékvágásba.

Az **IBFed**⁷ az EBF-hez hasonlóan támogatta a speciális válságkezelési keretek kidolgozását annak érdekében, hogy megvédjék a társadalmat a válság okozta költségektől és minimalizálják a fertőzési hatást. Az általános megjegyzések között kiemelte, hogy a cég értékének a megőrzése és maximalizálása fontos prioritás kell, hogy legyen a válságkezelés során, valamint hogy a nemzeti válságkezelési rezsimek és eszközök nemzetközileg koordinált reformját és a határokon átnyúló válságkezelési akciók megerősítését fel kell gyorsítani.

A levélben az IBFed részletesen is válaszol az FSB konzultációs dokumentumában szereplő problémákra, az esetek zömében az EBF leveléhez hasonló tartalommal

I.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BSBC⁸): A rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs⁹) szabályozása

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság jegybankelnökökből és felügyeleti vezetőkből álló testülete (GHOS¹⁰) június 25-i ülését követően bejelentette, hogy konzultációs dokumentumot adnak ki a rendszerszempontról fontos globális bankok szabályozásáról, amely kitér a rendszerszempontról fontos intézményi kör beazonosításának a módszertanára, a szabályozói többlettőke követelményekre, illetve a szabályozás bevezetésének az ütemezésére. A dokumentumot - amely „A rendszerszempontról fontos globális bankok: Értékelési módszertan és kiegészítő veszteségviselési követelmény¹¹” címet viseli - július végén bocsájtották konzultációra; s a tervek szerint átadják a Pénzügyi Stabilitási Tanácsnak, amely globális szinten felelős a rendszerszempontról fontos intézményekkel kapcsolatos kockázatok csökkentéséért.

A dokumentumban a Bizottság leszögezi, hogy a hatályos szabályozás nem kielégítően kezeli a rendszer szempontról fontos globális bankok által okozott negatív externáliákat. A rendszer szempontról fontos minősítés ismérvei - a méret, a kölcsönös függőség (interconnectedness), a komplexitás, a helyettesíthetőség hiánya, valamint a globális hatókör - jól ismertek. A G-SIBs-hez kapcsolódó negatív externáliákat a „túl nagy, hogy csődbe engedjék” szindróma, a globális nagybankok implicit garanciái, az állam általi kimentésre vonatkozó várakozások okozzák, felnagyítván a kockázatvállalási készséget, a piaci elv megsértésével verseny egyenlőtlenséget okozva, és növelve a jövőbeni csőd valószínűségét.

A rendszerszempontról fontos globális bankokat érintően a két fő szabályozási törekvés:

- A G-SIBs csődvészélyének a csökkentése érdekében növelni kell a működő (going concern) intézmények veszteségviselő képességét,

⁷International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrikai Bankszövetség

⁸ Basel Committee for Banking Supervision

⁹ Global Systemically Important Banks

¹⁰ Governors and Heads of Supervision

¹¹ Global systemically important banks: Assessment methodology and the additional loss absorbency requirement

- A G-SIBs esetleges csődjekor fellépő hatások enyhítése, a globális válság megelőzési és válságkezelési keretek javítása. (Ezt célozza az FSB fentebb ismertetett dokumentuma.)

A Bázeli Bizottság szabályozási javaslata az első célt szolgálja; pótlólagos tőkekövetelmény előírásával csökkenteni a csődbejutás valószínűségét. (A BSBC dokumentuma az FSB a rendszerszempontról fontos intézményekhez kapcsolódó moral hazard csökkentésére irányuló tágabb munkálatainak a része.)

A BSBC értékelési módszertant dolgozott ki a G-SIBs rendszerszempontról fontosságának a megítélésére; az indikátor alapú mérési módszert. A javasolt indikátorokat és tervezett súlyozásukat az alábbi táblázat tartalmazza:

Az indikátor alapú mérési módszer		
kategória (és súlyok)	egyedi indikátor	az indikátor súlya
Joghatóságok közötti tevékenység (20%)	Joghatóságok közötti követelések	10%
	Joghatóságok közötti kötelezettségek	10%
Méret (20%)	Teljes kitettség a Basel III áttételi rátának megfelelően	20%
Kölcsönös függőség (20%)	Pénzügyi rendszeren belüli eszközök	6,67%
	Pénzügyi rendszeren belüli források	6,67%
	Nem lakossági (wholesale) finanszírozási hányad	6,67%
Helyettesíthetőség (20%)	Letétkezelésben lévő eszközök	6,67%
	A fizetési rendszerben lebonyolított fizetések	6,67%
	A pénz- és tőkepiacokon lejegyzett tranzakciók	6,67%
Komplexitás (20%)	OTC derivatívák névértéken	6,67%
	3 szintű (valós mértéken nem kifejezhető) eszközök	6,67%
	A kereskedési könyvben és az eladásra tartott eszközök értéke	6,67%

A BSBC a G-SIBs bankokat a fenti mérési módszer és a kiegészítő (accillary) indikátorok alapján öt csoportba osztja. Az egyes csoportok számára 1-2,5% többlettőke követelményt ír elő a rendszerszempontról fontosságához igazodva. Az ötödik - egyelőre üres – csoport többlettőke követelménye 3,5%. (Ez a további 1%-os többlet tőkekövetelmény arra szolgál, hogy a legmagasabb tőkekövetelménnyel sújtott bankokat visszatartsák a materiális növekedéstől.) A G-SIBs bankok tőkekövetelményét csoportszinten, közönséges részvénytőkével (Common Equity Tier1 (CET1)) kell teljesíteni. (A Bázeli Bizottság álláspontja szerint a feltételes tőkeelemeket csak a globális követelményeknél szigorúbb nemzeti tőkeelőírások teljesítéséhez lehet felhasználni.) A rendszerszempontról fontos bankokra kiszabott többlettőke követelmények nem teljesítését a tőkemegőrzési tartalékkövetelménynél alkalmazott kifizetési tilalmak szankcionálják. A G-SIBs bankok többlet tőkekövetelményét a tőkemegőrzési és anticiklikus többlettartalékokkal párhuzamosan 2016 és 2018 között fokozatosan vezeték be, és 2019. január 1-től alkalmazzák teljes körűen.

Az EBF a konzultáció során adott válaszában kulcspontjai a következők:

- A javasolt modellbe bele kell foglalni a válsághelyzetek minél jobb megoldhatóságára vonatkozó ösztönzést.
- A kereteket ki kell terjeszteni a nem bank pénzügyi intézményekre is.
- Az értékelési módszertannak a teljes minta (G-SIBs) rendszerkockázatára is érzékenynek kell lennie, nem csupán a mintán belüli relatív helyzetekre.
- A modellbe kockázat érzékeny mérőszámokat is be kell építeni, a számviteli mutatók kiegészítése és javítása céljából.
- A diverzifikációból származó előnyöket szerepeltetni kell a helyes ösztönzés fenntartása érdekében.
- A feltételes tőkét el kell ismerni a G-SIBs bankok tartalék instrumentumaként.
- A G-SIBs bankok többléttartalékát a tőkeemgőrzési többléttartalék feletti konkrét sávban kell meghatározni (7%-9,5%), hogy elkerülhető legyen a kifizetés korlátozással gyakorolt éles hatás.
- Azok az aktivitások, amelyeket a leánycégek azon országban (és azon ország devizanemében) végeznek, ahol be vannak jegyezve, helyi nem pedig határok közötti tevékenységnek számítanak.
- Az európai egységes piactermészetéből az következik, hogy az unión belüli tranzakciók nem számítanak joghatóságok közötti tranzakciónak.
- Bármiféle pótlólagos veszteségviselő képességet csak csoport szinten lehet megkövetelni.
- Az összesített hatás (a Bázeli III egyezményt és a nemzeti szabályozásokat figyelembe véve) továbbra is erős fenntartásokat támaszt, különösen a még mindig törekeny gazdasági kilábalás figyelembe vételével.
- A pótlólagos tőke előírása nem lehet az egyetlen válasz. A javuló kockázat kezelés és vállalat irányítás a rendszerkockázat elhárításának központi eleme.

I.3 A Bázeli Bizottság szeptember 28-i ülésének a határozatai

A Bázeli Bizottság alaposan áttekintette a G-SIBs szabályozásra vonatkozó júliusi konzultációs dokumentumára kapott észrevételeket. Megállapodott abban, hogy a módosított javaslatot a G20 vezetők 2011. novemberi csúcstalálkozója előtt publikálják. A Bizottság fenntartja a G-SIBs 2,5%-os CET1 többléttőke követelményére vonatkozó javaslatát, további 1 %-os CET1 tőkekövetelményt előírva annak a megfékezésére, hogy a rendszerszempontról fontos intézmények ne váljanak még jelentősebbekké (nagyobbakká). A bizottság néhány indikátor módosítására is javaslatot tesz majd, ezeket 2012 márciusában teszteli. A véglegesített szabályozás a tervek szerint 2016 januárjától lép életbe.

A Bizottság a központi elszámoló partnerekkel (CCPs) szembeni kitettségek tervezett tőkekövetelményével kapcsolatban kapott észrevételeket is megtárgyalta. Úgy ítélte meg, hogy a CCPs megfelelő feltőkésítése további eszköz lehet a kölcsönös függőségből (interconnectedness) adódó rendszerkockázatok kezelésére. Az elkövetkezendő hetekben konzultációra bocsájtandó szabályozási javaslat célja, hogy elősegítse a derivatív ügyletek CCPs-en keresztüli elszámolását.

A fentiekén túl a Bizottság a likviditási sztenderdek megfigyelési időszakával, valamint a Bázeli II, a Bázeli II.5 (kereskedési könyv) és a Bázeli III bevezetésének a nyomon követésével (monitoring) is foglalkozott.

I.4 Iparági levelek a G20-aknak

I.4.1 EBF levél a G20-ak fórumán résztvevő EU pénzügyminisztereknek a rendszerszempontról fontos bankokról

A G-SIBs számára a BSBC által javasolt pótlólagos tőkekövetelmény kapcsán az EBF az alábbi szempontokat ajánlotta az érdekelt EU pénzügyminiszterek figyelmébe, az október 16-i G20 pénzügyminiszteri találkozót megelőzően:

- A bankválságok rendezési keretei jelenthetik a legjobb megoldást a rendszer kockázat egyik fő formájának, a fertőzési hatásnak a kivédésére. Az országok közötti megfelelő válságkezelési egyezmények csökkentik a bankszűkítések kockázatait. Ezért az egyes intézmények válság rendezési feltételeinek a kialakítása prioritást kell élvezzen a tőkekövetelmények további növelésével szemben.
- Az EBF-nek összességében is fenntartásai vannak a G-SIBs pótlólagos tőkekövetelményével szemben. Attól tart, hogy a globális szabályozói reform együttes hatása veszélyezteti a globális gazdasági növekedést, a G-SIBs-tól megkövetelt többlettőke - fékezvén a növekedést - kontra produktív lehet.
- A rendszerszempontról fontos intézmények tekintetében az Európai Uniót egyetlen piacként kell tekinteni az indikátorok értékének a meghatározásakor az EU-n belüli tranzakciók nem tekinthetők joghatóságok közötti műveleteknek, ezekért az EU bankok nem büntetendők.

Mindezek fényében az európai banki közösség azt kéri a G20 vezetőktől, hogy halasszák el a pótlólagos tőkekövetelményre vonatkozó döntést, vagy szállítsák le egy prudensebb szintre, míg nem alakítják ki a rendszerkockázat kezelésének holisztikus kereteit.

I.4.2 IBFed levél a G20-ak novemberi csúcstalálkozója

Az IBFed ugyanakkor arra szólította fel a G20 vezetőket, hogy az egyes államok ne gyorsítsák fel a Bázeli III bevezetését, ne térjenek el a Bizottság által meghatározott ütemezéstől. A Nemzetközi Bankföderációnak is fenntartásai vannak azzal kapcsolatban, hogy egyes intézményeket rendszerszempontról fontosnak nyilvánítanak - kiegészítő tőkekövetelményt előírva számukra. A megfelelő megoldást a hatékony válságkezelési keretek jelenthetik. Az IBFed ezen túl arra is rávilágított, hogy a bevezetni kívánt reformok komplexitása és sokfélesége növeli a nem konzisztens bevezetés kockázatát, s aláássa azokat az előnyöket, amelyek a globálisan koordinált szabályrendszer bevezetéséből származhatnának. Végezetül az IBFed felhívja a G20 vezetőket figyelmükre, hogy a szabályozási túlterhelés fékezi az üzleti tervezést és fejlődést, ezáltal aláássa a jelen és a jövőbeni gazdasági növekedést. Ki kell jelölni a prioritásokat, s a szabályokat koordinált, konzisztens, az üzleti környezetre érzékeny módon kell bevezetni.

I.5 IIF jelentés a szabályozási változások globális gazdaságra gyakorolt együttes hatásáról

Az IIF szeptemberben közzétett dokumentuma lényegében a 2010 júniusában publikált közbeszó jelentés frissítése. Az átdolgozásakor figyelembe vették az új szabályok hatályba léptetésére vonatkozó döntéseket és az elemzés hatókörét az USA-n, az euró övezeten és Japánon túl kiterjesztették az Egyesült Királyságra és Svájcra. A jelentés – miközben elismeri az új szabályozási keretek (növekvő tőke- és likviditási követelmények, külön adózás, SIFIs, válságrendezés, tevékenységi korlátozások, stb.) hosszú távú stabilitást javító hatását - a rövidtávon jelentkező közgazdasági költségekre figyelmeztet. Az IIF úgy véli, hogy a

hivatalos hatástanulmányok tendenciózan alulbecslik a szabályozási változások gazdasági áldozatait, míg az előnyöket – a jövőbeni válság valószínűségének a csökkenését - a ténylegesnél nagyobbak mutatják. Az IIF becslései szerint a GDP globális növekedése öt év alatt 3,2 %-kal (évi 0,7%-kal) lesz alacsonyabb, míg a munkanélküliség 7,5 millióval lesz magasabb, mint az intézkedések hiányában lenne. A szabályozásváltozás miatt jelentkező többletfinanszírozási igények (költségek) és a tőkéhez jutás nehézségei miatt a hitelkamatok számottevően – a következő 5 évben 364 bázisponttal – növekedni fognak, míg elsődleges alkalmazkodásként a hitelkínálat csökkenését feltételezik. Az áttételi ráta további csökkenése várható, ami mérséklés helyett növeli a gazdasági instabilitást. Az euró övezetben az 5 évre becsült reál GDP csökkenés 3 %, míg a foglalkoztatási deficit 2.8 millió fő. Az euró zóna bankjainak többlettőke igényét 2015-ig 249 milliárd euróra, 2020-ig 563 milliárd euróra, míg az euró hitelkamatok következő 5 évi emelkedését 291 bázispontra becsülték az IIF jelentés készítői.

II. Európai szabályozás

II.1 Tőkekövetelmény és likviditásszabályozás (CRR, CRD 4)

II.1.1 Az Európai Bizottság javaslata a tőkekövetelmény és a likviditás szabályozására

Az Európai Bizottság döntése értelmében a bankok és befektetési vállalkozások tevékenységére vonatkozó feltételeket két részben - egy direktíva (CRD4) és egy rendelet (CRR) formájában - szabályozzák. A szabályozást¹² a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra kell alkalmazni: a 2006/48/EC és a 2006/49/EC direktívákat egybegyűrték és a korábbi függelékeket is betették a főszövegbe. A együtt olvasandó direktíva és rendelet tartalmazza a tevékenység végzésének a feltételrendszerét, a felügyeleti kereteket, valamint a prudenciális szabályokat. A szabályozás célja a válság nyomán kiütköző szabályozási hiányosságok kezelése: mindenekelőtt a likviditást, a tőke definíciót (a tőkeminőség javítást), a partnerkockázat kezelést, illetve a harmonizációt (tagállami opciók és diszkréciók megszüntetését) érintően.

A tevékenység engedélyezését (a minimális tőkére vonatkozó előírásokat), a felügyeleti együttműködést és információ cserét, a konszolidált felügyelet kereteit, beleértve a likviditás felügyeletét, valamint az auditorok szerepét a **direktíva** szabályozza. (A CRD4 megerősíti a konszolidáló felügyelet hatáskörét. Az anyaországi és a fogadó felügyeletek közötti (home-host) vitás ügyekben - tőke- likviditás szükséglet, likviditási alcsoport - az Európai Bankhatóság (EBA¹³) döntése kötelező érvényű.) A direktívában megjelenő új elemek: a szabályok megsértésének a szankcióit érintő rendelkezések, a hatékony vállalatirányításra vonatkozó szabályok, és a külső hitelminősítésekre való túlzott hagyatkozást megakadályozó intézkedések.

A szankciókat érintően a direktíva meghatározza a szabályok megsértése esetén alkalmas adminisztratív szankciókat, az adminisztratív szankciók megfelelő személyi hatályát és

¹² Ebben a fejezetben a szabályozás kifejezést átfogóan használva általában a CRD4/CRR szabályokat együttesen értjük, a tőkekövetelmény szabályozás alatt pedig a teljes Bazel III szabályozási csomagot beleértve a likviditás-szabályozást is.

¹³ European Banking Authority

minimális mértékét, valamint a szankciók nyilvánosságra hozatalára vonatkozó előírásokat. A vállalatirányítás megerősítése a Bizottság prioritása, különösen a pénzüpi reformot és a válságmegelőzést érintően. Fontos célok: az igazgatóság kockázat átlátó (oversight) képességének a növelése (a tagokkal szembeni szigorúbb követelmények és korlátozások, a szélesebb körből való merítés); a kockázat kezelés státuszának a javítása; a kockázat kezelés effektív nyomon követése (monitoringja), felügyelete; valamint a túlzott kockázatvállalást korlátozó javadalmazási politika. A direktíva az FSB alapelveknek megfelelően arra ösztönzi a bankokat, hogy külső minősítések helyett belső értékeléseket alkalmazzanak a szabályozói tőke meghatározásához is. A hitel- és piaci kockázathoz kapcsolódó tőkekövetelmények csak a feltétlenül szükséges mértékben alapulhatnak külső minősítésen. Ahol a hitelkockázat materiális ott belső értékelést, modelleket kell alkalmazni, sztenderd módszert csak az olyan kevésbé szofisztikált intézmények alkalmazhatnak, ahol a hitelkockázat nem materiális, vagy ahol a belső modellek alkalmazása aránytalanul megterhelő volna.

A Bazel III egyezmény fontos elemei közül a direktíva tartalmazza a tőkemegőrzési többlettartaléokra és az anticiklikus többlettartaléokra vonatkozó szabályokat.¹⁴ Azoknál az intézményeknél, amelyek nem rendelkeznek az előírt többlettartalékokkal korlátozó intézkedéseket kell alkalmazni. Ilyenek lehetnek az osztalékfizetés korlátozása, befizetés elrendelése, a változó jövedelem, illetve a preferenciális nyugdíj elemek megvonása. Az ilyen intézményeknek tőkemegőrzési tervet kell készíteniük és benyújtaniuk a felügyeleti hatóságnak.

A CRD4-et összhangban kell alkalmazni a hitelintézetek reorganizációját és felszámolását szabályozó direktívával. Az alkalmazás során nem lehet különbséget tenni az egyes tagországok hitelezői között.

A Bazel III egyezményhez kapcsolódó új prudenciális szabályokat többlet tőketartalékokra vonatkozó intézkedések kivételével a **rendelet** (CRR) tartalmazza a. A rendelet az Európai Unió valamennyi tagországában közvetlenül alkalmazandó, biztosítja az azonos versenyfeltételeket, megakadályozza az eltérő nemzeti értelmezéseket. A rendeleti forma további előnye, hogy az esedékes jövőbeni módosítások gyorsabban (az elfogadás után szinte azonnal) alkalmazhatók lesznek.

A rendelet intézkedéseinek a határidő előtti bevezetése a bizottsági javaslat szerint a tagállamok diszkrecionális hatásköre. Ugyanakkor a CRR szinte teljesen megszünteti a korábbi nemzeti diszkréciókat és opciókat. Néhány specifikus, jól körülhatárolt területen - ahol a kockázatkezelési megfontolások, piaci, és termék sajátosságok, vagy a jogi keretek azt indokolják - megengedi a tagállamoknak szigorúbb szabályok alkalmazását. A CRR lényegében az alábbi három területen teszi lehetővé a nemzeti szintű kezelést:

- a jelzáloggal biztosított hitelek esetében a nemzeti hatóságok módosíthatják a tőkekövetelményt,
- A második pillér alatt az egyes intézmények részére pótlólagos tőkekövetelmény írható elő,

¹⁴ A tőkemegőrzési többlettartalék a jó gazdasági időszakokban épül fel, a kockázattal súlyozott eszközök (RWA) 2,5%-át kell elérnie és elsődleges tőkeelemekkel (CET1) kell teljesíteni. Az anticiklikus többlettartalékot (az RWA 0-2,5%-a) a nemzeti felügyelet írja elő, a túlzott hitelnövekedés megfékezésére. Az Európai Rendszerkockázati Tanács (ESRB) ajánlásokat adhat a nemzeti hatóság által megkövetelhető tartalékok mértékére.

- A nemzeti hatóságok meghatározhatják az anticiklikus többlettartalék mértékét.

A rendelet a Bázeli III egyezmény értelmében pontosítja a tőke definícióját. Meghatározza a legjobb minőségű tőkeelemek jellemzőit, rendelkezik a biztosítóknak és a pénzügyi holdingokban lévő részesedések levonásáról, a 2010. szeptember 12 előtti kibocsátások kezeléséről (grandfathering), a nem részvénytársasági formában működő intézmények (pl. takarékszövetkezetek) analóg tőke definíciójáról, a kisebbségi érdekeltségek és egyéb leányvállalati instrumentumok beszámíthatóságáról, valamint a halasztott adó eszközök (Deferred Tax Assets) tőkéből való levonásáról.

Még a CRR hatályba lépése előtt megvizsgálják, hogy lehetséges-e bizonyos követelés csoportok javasoltnál kedvezőbb kezelése. Így az EBA 2012. szeptember 1-ig jelentést tesz, hogy van-e lehetőség a KKV-kkal szembeni követelések súlyozásának a csökkentésére. (A KKV-kal szembeni és a lakossági követelések kedvezményes súlyozását a rendelet szerint a bevezetést követő 24 hónap múlva át kell tekinteni.) Hasonlóan a BSBC az év végéig megvizsgálja, hogy állítható-e kedvezőbb tőkekövetelmény az kereskedelemfinanszírozás mögé.

A pénzügyi válság fontos tapasztalata volt, hogy a Bázeli II szabályozás nem kellőképpen kezelte az értékpapírosítás és a kereskedési könyvi tételek kockázatát. A CRR a Bázeli Bizottság megállapodásainak megfelelően korrigálja ezt: megfelelően magas tőkekövetelmény, vagy a tőkéből való levonás előírásával.

A válság az OTC derivatívák partnerkockázatának a szisztematikus alulbecslésére is rámutatott, így a Bázeli III egyezményt átültető európai szabályozás ezen kockázatok kezelésére is kitér. A központi elszámoló partnereken (CCPs) keresztüli elszámolás ösztönzése érdekében 2% kockázati súlyt rendelnek valamennyi CCP-vel szembeni kitéréshez. (A partnerkockázatra vonatkozó fejezet kiegészíti a Bizottság 2010. szeptember 15-i rendeletét az OTC derivatívákról, központi elszámoló partnerekről és értéktárakról.¹⁵)

A likviditási szabályok bevezetése igazodik a Bázeli III egyezményben foglaltakhoz. A likviditás lefedettségi rátát (Liquidity Coverage Ratio (LCR)) 2013-tól kell jelenteni a nemzeti hatóságoknak és 2015-től kell alkalmazni. A Bizottságnak felhatalmazása van arra, hogy finomítsa az előírásokat a megfigyelési időszak tapasztalatai és a nemzetközi fejlemények alapján. A nettó stabil finanszírozási rátát (Net Stable Funding Ratio (NSFR)) érintően 2018. január 1-ig kívánják megegyezést elérni az egységes alkalmazásról. Így az Unióban is elegendő idő lesz az együttdöntési folyamatban a szabály megalkotására. Ugyanakkor az NSFR mutatót a megfigyelési periódusban is jelenteni kell. A megfigyelési időszak tapasztalatai alapján a Bizottság az EBA támogatásával delegated act (delegált jogszabályalkotás) formájában dönt a végleges szabályról. A likviditási mutatókat egyedi és csoport szinten kell alkalmazni, jól körülírt esetekben az illetékes hatóságok közös döntéssel felmentést adhatnak az egyedi alkalmazás alól. (Ha nincs egyetértés, minden egyes hatóság külön dönthet, hogy eltekint-e az egyedi szintű alkalmazástól.)

¹⁵ Regulation on OTC derivatives, central counterparties and trade repositories

Ugyancsak a Bázeli III egyezményvel összhangban első lépésben nem lesz kötelező áttételi ráta előírás. A rátára vonatkozó megfigyelési időszak (párhuzamos alkalmazás) 2013. január 1-től 2017. január 1-ig tart. Az intézményeknek 2015-től kell publikálniuk az áttételi rátát, majd a végleges kalibrációt követően valószínűleg 2018-tól lesz kötelező az új, nem kockázat érzékeny mutató alkalmazása. Az áttételi ráta a megfigyelési időszakban a második pillér (ICAAP) része lesz, megfigyelését (monitoring) a különböző üzleti modellekre fókuszálva végzik.

A CRR 2015-ig kiterjeszti a Bázeli I 80%-os limit követelményt. Az illetékes hatóság – az EBA-val konzultálva - ez alól akkor adhat felmentést, ha az intézmény a hitel- és a működési kockázat esetében is teljesíti a fejlett módszer alkalmazásának valamennyi feltételét.

A szabályozás a tőke minimális szintjének a bekorlátozása mellett is ösztönözni kívánja a kockázat érzékenyebb (fejlettebb) módszerek használatát. Ennek megfelelően biztosítani kell a kockázat értékelési és mérési modellek mindenkor fejlesztését és validálását. Ugyanakkor az egyszerűbb módszer választása nem indokolhatja a szigorúbb (szorosabb) felügyeletet. Az arányosság elvének szem előtt tartásával a lakossági kitettségeknél a legegyszerűbb minősítési eljárás alkalmazható. A CRR (a sztenderd módszernél is) a kockázatcsökkentő technikák korábnál nagyobb mértékű elismerését teszi lehetővé.

Az új szabályozás kitér az Európai Bizottság és az Európai Bankhatóság (EBA) hatáskörére is. A tőkekövetelmény szabályozás bevezetése, az egységes bevezetési feltételek biztosítására a Bizottság felelősége. Jogkörébe tartozik a direktíva definícióinak és terminológiájának a tisztázása a mellékletben (ANNEX I) szereplő, kölcsönös elismerés tárgyát képező tevékenységek tekintetében is. A Bizottság feladata a bevezetési és delegált törvények („implementing and delegated acts”) előkészítése, amelyeket időben át kell adnia a Tanácsnak és a Parlamentnek. A szabályozási és bevezetési technikai sztenderdek elkészítése az EBA jogosultsága, ezeket a Bizottság fogadja el. A felügyeleti hatóságok közötti kölcsönös információ csere az EBA-n keresztül zajlik. (júl.20)

A bizottsági javaslattal egyidejűleg közzétett hatásvizsgálat eredményei szerint az új szabályozás a CRD3-mal együtt 24,5%-kal emeli a nagybankok kockázattal súlyozott eszközeit, míg a kicsiket 4,1%-kal. Az új követelmények és többlettartalékok miatti sajáttőke igényt 2015-ig 84 milliárd euróra 2019-ig 460 milliárd euróra becslik. A jövőbeni pénzügyi válságok valószínűségének a csökkenéséből adódó növekedési többlet ezzel szemben elérheti a GDP 0,3-2%-át.

II.1.2 EBF álláspontok

II.1.2.1 Magas szintű EBF levél a lengyel EU Elnökségnek, illetve a parlamenti jelentéstevőnek

A levél kinyilvánítja az EBF együttműködési szándékát annak érdekében, hogy olyan szabályozás szülessen, amely megtalálja a helyes egyensúlyt a pénzügyi stabilitási és

gazdasági növekedési szempontokat illetően. A szabályozás során az EBF szerint az alábbi fontos elveket kell szem előtt tartani:

- A bevezetendő szabályozási intézkedések összesített hatását kell értékelni
Bár számos hatásvizsgálat készült, a tervezett intézkedések (Bázel III, ex-ante finanszírozott betétbiztosítás, bankadók, a rendszerszempontról fontos intézmények pótlólagos tőkekövetelménye, központi elszámoló partnerekkel való elszámolás előírása, határokon átnyúló válságkezelés) együttes hatását nem értékelték. Kutatás volna szükséges annak a vizsgálatára, hogy a tervezett szabályozás mellett a bankszektor mennyiben lesz képes a gazdasági kilábalás finanszírozására. Ennek fényében meglepő, hogy a javaslat megengedi a nemzeti felügyeletnek, hogy figyelmen kívül hagyják a Bázel III-ban szereplő hatályba lépési megállapodásokat, és előrehozzák a hatályba léptetést. (Az FSB és a BB szerint a tőkemegfelelési követelmények korábbi bevezetése negatív hatást gyakorolna a GDP szintjére és növekedési ütemére.)
- Az európai bankok verseny pozíciója ne sérüljön (ne kockáztassák azt)
Ismeretes, hogy a Bázel III bevezetése Európában kedvezőtlenebb hatásokkal jár, ezért a bázelei csomagot rugalmas módon, az európai specialitások figyelembe vételével kell átültetni. Az EBF ellenzi, hogy a CRD 4 olyan elemeket tartalmazzon, amelyek nem elég, hogy korábban bevezetésre kerültek, de szigorúbbak is a Bázel III előírásoknál. Kétségei vannak tekintetben, hogy a bázelei megállapodásokat (Bázel II, Bázel II.5, Bázel III) az USA időben bevezetné, ezért úgy véli, hogy az áttekintési záródokokat a javadalmazási politikán túl a direktíva és a rendelet egyéb szabályaira is ki kell terjeszteni.
- A szabályozás ne teremtsen új verseny egyenlőtlenségi elemeket az EU-n belül
Az EBF erőteljesen támogatja az egységes szabálykönyv kialakítását, s elismeri, hogy ehhez a rendeleti szabályozás, illetve az EBA technikai sztenderd alkotása a megfelelő eszköz. Mindemellett abban is egyetért, hogy a jelzáloghitelezés szabályozását - a nemzeti sajátosságok miatt - nem kell belevenni az egységes szabálykönyvbe.
- A likviditás szabályozás új kereteit tesztelni kell
Az EBF elégedett azzal, hogy a teljes megfigyelési időszakot ki kívánják használni a tesztelésre. Ugyanakkor kifogásolja, hogy az európai javaslat – túllépve a Bázelei megegyezésen - csak a jegybankképes instrumentumokat ismeri el likvid eszközként.
- A szabályok bevezetésére megfelelő ütemezést kell kialakítani
Az EBF hangsúlyozza a megfelelő átmeneti, illetve a korábbi kibocsátások kezelésére vonatkozó (grandfathering) szabályok fontosságát, és jelzi a Bázel I minimum korlát meghosszabbításából adódó nehézségeket.

II.1.2.2 EBF vélemény az Európai Parlamentnek a javasolt szabályozásról

Az EBF az európai parlamenti jelentéstevőnek küldött levelében megismételte és részletesen is kifejtette a korábbi (fentebb ismertetett) levelében szereplő első három alapelvet. A levél írásakor az EBF a felvetett témakörök számának a korlátozására törekedett, ami nem igazán sikerült: négy témakörben összesen 26 problémát emelnek ki az alábbiak szerint:

Likviditás

1. Az EBF hangsúlyozza, hogy a megfigyelési időszak alatt nem egyszerűen a banki mutatókat, hanem a gazdaságra gyakorolt szándékos hatásokat kell figyelemmel kísérni. A likviditási szigorítások számottevő negatív hatással lehetnek a KKV és az önkormányzati

hitelezésre, a kereskedelemfinanszírozásra, valamint a kereskedelmi papírok kibocsátására, s csökkenthetik a bankok vállalati értékpapír vásárlását.

2. Ebben a szabályozási fázisban tartózkodni kell a likvid eszközök végleges (köbe vésett) definiálásától.
3. A csoponton belüli likviditás kezelése kapcsán az EBF kezdeményezi az egyedi alkalmazás alóli automatikus felmentés kiterjesztését, valamint a csoporton belüli követelések szimmetrikus kezelésének a kötelező előírását.
4. Az EBF nem tartja indokoltnak a beáramló likviditásnak a kiáramló likviditás 75%-ában való korlátozását. Ez a feltétel csak a legutolsó szakaszban került be a szabályozásba és prudenciális szempontból sem konszolidált, sem egyedi alapú alkalmazása nem indokolt.
5. A bankkal tartós kapcsolatban lévő vállalati betétek kiáramlását 75% helyett 25%-ban indokolt meghatározni.
6. A le nem hívott kötelezettségek kapcsán az EBF kifogásolja a feltételes és feltétel nélküli (uncommitted/comitted) hitelvonalak azonos kezelését. A 100%-os feltételezett kiáramlás mindkét esetben túlságosan drákói.
7. Az EBF javasolja, hogy a retail betétek definícióját a KKV-k esetében ne a betét nagyságához, hanem a forgalomhoz kössék.

Saját tőke

1. A közönséges elsődleges tőkeelemek meghatározásakor nem a formai, hanem a tartalmi ismérvekre kell helyezni a hangsúlyt.
2. A biztosító társaságokba való befektetéseknél a Pénzügyi Konglomerátumok Direktívában szereplő módszer szerinti kezelésének a lehetősége általános szabály legyen, nem pedig nemzeti diszkréció.
3. A kisebbségi érdekeltségek beszámíthatóságát illetően az EBF úgy véli, hogy a csoport tőkekövetelményének a számításakor a leányvállalatra jutó érték és az egyedi alapon számított tőkekövetelmény érték közül a magasabbat indokolt beszámítani a csoport tőkéjébe.
4. A válság esetén leírandó, vagy alapvető tier 1 tőkév alakítandó tőkeelemeket az EBF véleménye szerint a bankválság kezelésre vonatkozó szabályozásban kell kezelni.
5. Az EBF olyan átmeneti intézkedést javasol, amely a számviteli különbségek megszüntetéséig biztosítaná a szoftverek versenysemleges kezelését.
6. A Bázel I limit 2015-ig való meghosszabbítása több szempontból kifogásolható. A felügyeleték diszkrécionális joga a korlát alóli felmentésre súlyosan sérti a versenysemlegességet.
7. Az EBF azt sem tartja elfogadhatóak, hogy a rendelet - a Bázel III bevezetési időpontokra vonatkozó megállapodásait figyelmen kívül hagyva - megengedi az egyes intézkedések korábbi bevezetését.

Áttételi ráta

Az EBF nem támogatja, hogy az áttételi rátára vonatkozó követelmény 2018-tól a második pillérből átkerüljön az első pillér alá és kötelező érvényű előírás legyen. Ez ellentmond annak, hogy az EBA 2013. január és 2016. június között végzett hatásvizsgálata alapján döntsenek a kérdéstről. Az EBF azt is kifogásolja, hogy a CRD4 javaslat a második pillérben külön kockázati típusként bevezeti „a túlzott áttétel kockázatát” (risk of excessive leverage).

Egyebek

1. Az EBF szerint a CRD4 túlságosan kiterjeszti a felügyelet a második pillér alatti mandátumát.
2. Az intézményekkel szembeni követelések súlyozásánál az EBF javasolja a központi kormányzat szerinti súlyozás (opció 1) fenntartását.
3. A külső hitelminősítésekre való túlzott hagyatkozás elkerülésének elvéből nem következik, hogy valamennyi sztenderd módszert használó intézménynek át kell térnie az IRB módszerre. Ez a kis intézmények számára túlságosan nagy terhet jelentene, s figyelmen kívül hagyná az arányosság elvét is.
4. Az EBF a jelzáloggal biztosított lakossági követelések esetében az IRB módszert használó bankoknak továbbra is lehetőséget adna arra, hogy 180 napban határozzák meg a nem teljesítést (default).
5. A hitel érték kiigazítást (CVA¹⁶) érintően az EBF Európában - ahol a partnerkockázatok döntő többségét lejáratig tartják - a Bázeli Bizottság által választott piaci érték közelítés helyett a minősítés alapú közelítést preferálná. A CVA hatását az Európai Bizottságnak az EBA-val együttműködve alaposan meg kell vizsgálnia.
6. A járadékos kockázat tőkekövetelményének (Incremental Risk Charge) meghatározásánál az EBF nagyobb rugalmasságot biztosítana a bankoknak belső modelljük fejlesztésénél.
7. Az anticiklikus többlettartalék követelmény teljesítésénél lehessen figyelembe venni a várható veszteséget meghaladó céltartalékot.
8. A rendelet a delegált jogalkotás keretében indokolatlanul nagy hatáskört ruház az Európai Bizottságra.
9. Az EBF indokolatlanul nagyra tartja a KKV-kel szembeni követelések súlyozását ezért támogatja a súlyok rendelet hatályba lépését követő 24 hónapon belüli felülvizsgálatát.
10. Az EBF több ponton is javasolja a rendelet nagykockázatokra vonatkozó előírásainak a korrekcióját.
11. Az EBF szerint a vállaltirányításra vonatkozó előírások véglegesítéséhez meg kell várni a vonatkozó nyilvános konzultáció eredményét. A CRD4-nek csak a pénzügyi intézmény specifikus szabályokat (például javadalmazás, kockázat kezelés) kell tartalmaznia

II.2 Befektető védelmi direktíva

A magyar EU Elnökség az alábbiak szerint adta át a Befektető védelmi direktíva módosítását a lengyel Elnökségnek:

- A kártalanítás minimális kötelező összege 30.000 EUR, az ennél magasabb nemzeti szintek fennmaradhatnak.
- Az alapok finanszírozását illetően a tagállamok meglehetősen eltérő álláspontot képviselnek. A nézetkülönbségek feloldására az Elnökség a fizetési kötelezettség vállalás (payment commitments) bevezetését javasolja, ami egyesíti az ex-ante (biztonság) és az ex post (a kamatokat a befektetési szolgáltató élvezi) finanszírozás előnyeit.
- Jó néhány tagállam túlságosan magasnak tartotta az alapok feltöltési célszintjét. A kompromisszumos javaslat szerint a feltöltési szintnek a pénzeszközök 0,5%-át és a befektetési szolgáltató által kezelt pénzügyi eszközök értékének 0,05%-át kell elérnie.

¹⁶ Credit Valuation Adjustment

- Mivel az alapok közötti kötelező kölcsönzést szinte valamennyi tagállam ellenezte, az Elnökség az önkéntes hitelnyújtásra tett javaslatot.
- A tagállamok között további egyeztetések szükségesek a direktíva hatókörének az esetleges kiterjesztéséről (az ügyfelek eszközeinek tartására nem jogosított befektetési szolgáltatók, a kollektív befektetési alapokba (UICITS) befektető ügyfelek, külső letétkezelő csődje), illetve a részleges kifizetéséről.

II.3 Az Egyesült Királyság Független Bankbizottságának¹⁷ jelentése (Vickers Report)

Az Egyesült Királyságban létrehozott Független Bankbizottság (ICB) javaslatai három területet érintenek: a lakossági és a befektetési banki tevékenység szétválasztását, a veszteségviselő képességet és a versenyt. A javaslat értelmében a lakossági banki tevékenységet elkülönített (ringe-fenced) szervezeti egységben, önálló jogi személyként kell végezni, egyedi alapon teljesítve a tőkére, a likviditásra, a finanszírozásra és a nagykockázat vállalásra vonatkozó felügyeleti követelményeket. A független igazgatótanáccsal rendelkező lakossági bank a működés és a háttérszolgáltatások tekintetében kapcsolatot tarthat a szélesebb csoporttal. A rugalmasság érdekében egyablakos szolgáltatást végezhet, ügynökként kínálhatja ügyfeleinek a csoport egyéb szolgáltatásait.

A veszteségviselő képesség növelése érdekében az olyan lakossági bankoknak, melyeknek kockázattal súlyozott eszközállománya (RWA) eléri a GDP 3%-át legalább 10%-os tőkemegfelelést kell biztosítaniuk. A GDP 1-3%-át elérő RWA-val rendelkező bankok tőkemegfelelésének arányosan növekedve 7-10%-ot kell elérni. Minden UK-ban bejegyzett lakossági banknak legalább 3%-os elsődleges tőkeelemekhez (Tier 1) viszonyított áttételi rátát kell tartani. A UK GDP 1%-át meghaladó bankok esetében az áttételi rátát arányosan növelni kell, úgy hogy az a GDP 3%-át elérő lakossági bankok esetében 4,06% legyen. A bankok probléma esetén részvényre alakítható kötvényeket (bail-in bonds) bocsátanak ki, ezek és a tőke együttes értéke el kell érje az RWA 17%-át. A felügyeleti hatóság mindezek felett további 3% tőkét követelhet, ha fenntartásai vannak a bank válságrendezési képességével (resolvability) kapcsolatban.

Az ICB azt indítványozta a kormánynak, hogy a fenti javaslatokat gyorsan foglalja törvénybe, ugyanakkor a bevezetési határidőt a Bázeli III egyezményhez igazodva 2019-ig tolná ki.

Az ICB versenyt érintő javaslatai a piacszerkezetet, a belépési korlátokat, a bankváltást, az átláthatóságot érintik. 2015-ben felül kell vizsgálni, hogy megfelelő haladást értek-e el a verseny élénkítésében.

III. Európai Bankhatóság (EBA)

III.1 Konzultációs dokumentumok a javadalmazási gyakorlatokkal kapcsolatos adatgyűjtésről (CP 46, CP 47)

A CRD3 2011. januárban hatályba lépett módosítása a javadalmazással kapcsolatban két adatgyűjtési kötelezettséget rótt a nemzeti felügyeletekre, illetve az Európai Bankhatóságra. Egyrészt aggregált, üzletáganként lebontott mennyiségi információkat kell gyűjteni a javadalmazásról, másrészt bankonként gyűjteni és jelenteni kell az 1 millió euró és azt meghaladó éves jövedelemmel rendelkező személyek számát. Az EBA útmutatók ezekhez a jelentésekhez kínálnak egységes megközelítést és közös jelentési táblákat. (A konzultáció szeptember másodikáig tartott.)

¹⁷ Independent Commission on Banking (ICB)

A konzultáció során írt válaszában az EBF hangsúlyozta, hogy az EU-nak a globális megoldások tető alá hozására kell törekednie. Kiemelte továbbá, hogy az EBA útmutató tervezet számos ponton komoly ellentmondásban van a formálódó CRD 4-gyel. Felhívta a figyelmet az elégséges felkészülési idő biztosítására, valamint az (intézményi és személyi) adatok anonimitásának a fontosságára.

III. 2 Útmutató a vállaltirányításról (GL 44)

A CRD 22 szakasza előírja, hogy a hitelintézeteknek megbízható irányítási rendszereket kell működtetniük, melyek magukban foglalják az átlátható és konzisztens felelősségi köröket; a kockázatok azonosítását, kezelését, nyomon követését és jelentését szolgáló hatékony folyamatokat; a megfelelő adminisztratív és számviteli és belső ellenőrzési eljárásokat; valamint a hatékony kockázat kezeléssel összhangban álló javadalmazási politikákat és gyakorlatokat.

Az EBA - nyilvános konzultációt követően közzétett - szeptemberi útmutatója megerősíti és egybefoglalja a belső vállaltirányításra vonatkozó felügyeleti elvárásokat. A vállaltirányításra vonatkozó CEBS¹⁸ alapelvek bevezetését vizsgáló, 2009 végi felmérés számos hiányosságot tárt fel a felügyeleti (felügyelő bizottsági) funkciót, a kockázatkezelést és a belső ellenőrzést érintően. Ennek figyelembe vételével az EBA - a CEBS korábbi, 2009. áprilisi és 2010. februári - magas szintű elveit kiegészítve konszolidálta és aktualizálta a belső vállaltirányításra vonatkozó útmutatásokat.

Az útmutató első fejezete a vállalati struktúrával és szervezettel foglalkozik részletesen kifejtve az ellenőrzések és ellensúlyok csoportszerkezetben játszott szerepét, valamint az ismerd a struktúrádat elvet. A második fejezet az igazgató testület összetételét, a kinevezéseket és az utódlásokat, a tagok kvalifikációját tárgyalja a korábbinál nagyobb hangsúlyt helyezve a bizottságok szerepére, valamint az érdekütközések feltárására és kezelésére, valamint a vezető testület felügyeleti funkciójára. A harmadik fejezetet a kockázat kezelés magas szintű irányelveinek, a negyediket a belső ellenőrzésnek - beleértve a fő kockázatkezelő feladatait – szentelték. Az ötödik fejezet új alapelveket fogalmaz meg az információs és kommunikációs rendszerekkel, valamint az üzletmenet folytonossággal kapcsolatosan. A hatodik - a nyilvánosságra hozatallal és az átláthatósággal foglalkozó fejezet - csak kisebb módosításokat tartalmaz a vonatkozó korábbi CEBS útmutatóhoz képest.

Az útmutató előírásait 2012. március 31-től kell alkalmazni. Ettől az időponttól az illetékes felügyeleti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az intézmények teljes körűen megfeleljenek az útmutatóban foglaltaknak.

III.3 Kérdések és válaszok a CRD 122a-hoz adott útmutatással kapcsolatban

2010. decemberben a CEBS közreadta a módosított tőkekövetelmény direktíva (CRD2) 122a cikkelyének az alkalmazására vonatkozó végleges útmutatását, melynek célja a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájának az elősegítése volt. Az útmutatóban a CEBS értelmezte az értékpapírosított eszközt kibocsátó visszatartási kötelezettségét, illetve az értékpapírosított eszközökbe befektetők alapos áttekintésre (due diligence) és kockázat-kezelésre vonatkozó követelményét. Az útmutató publikálását követően az EBA számos kérdést kapott a felügyeleti hatóságoktól és a piaci szereplőktől az útmutatóban, vagy a 122a-ban foglaltak pontosítását kérve. Az egységes értelmezés érdekében az EBA „kérdések és válaszok” (Q&A) dokumentumot adott közre, azzal a céllal, hogy bátorítsa a piaci szereplőket egy átláthatóbb

¹⁸ Committee of European Banking Supervisors: Európai Bankfelügyeleti Bizottság, az EBA elődje, 2010. decemberig működött

egységes értékpapírosítási piac létrehozására, illetve hozzásegítsen a felügyeleti gyakorlatok európai szintű egységesítéséhez. A kérdéseket és válaszokat az EBA jól átlátható módon, témakörökként csoportosítva közölte.

IV. Európai Bankföderáció (EBF)

IV.1 A tőkekövetelmény szabályozáshoz kapcsolódó eddig nem tárgyalt lépések

IV.1.1 CRD3 felülvizsgálat

Az EBF elnöke levelet írt a belső piaci biztosnak, amelyben a CRD3 (azaz a 2010/76/EU direktíva) hatályba léptetése elhalasztásának a megfontolását kérte. Az elhalasztást az indokolná, hogy az USA hatóságok a külső minősítő intézmények igénybevételét tiltó Dodd-Frank törvény miatt nem képesek a kereskedési könyv és az újraértékpapírosítás tőkekövetelményét szigorító Bazel 2.5 megegyezés határidőben történő implementálására. Ennek hatására - ha Európa tartja magát a korábban megállapított bevezetési menetrendhez - az európai bankok versenyhátrányba kerülnek USA-beli versenytársaikkal szemben, hiszen a szigorúbb tőkekövetelmények komolyan befolyásolják az intézmények instrumentumokat felszívni tudó (market making) kapacitását. Bevezetés esetén az európai bankoknak nem lesz más választásuk, mint szuverén kötvény és értékpapír készleteik leépítése, ami ahhoz a politikailag is kényes helyzethez vezethet, hogy az európai kötvénykereskedelem 2012-től a külföldi bankok kezében koncentrálódhat. Ezért az EBF felveti, hogy azt a felülvizsgálati klauzulát, amelyet bölcs módon beletettek a CRD3 szövegébe, nem kellene-e aktiválni, hogy formálisan is értékeljük a Bazel 2.5 USA-beli bevezetésével kapcsolatos fejleményeket.

IV.1.2 Az arányosság elvének¹⁹ az alkalmazása

Az Európai Bankföderáció szerint az elkövetkező időszakban - az egységes európai szabálykönyv bevezetésével is összefüggésben - fontos kérdéskör lesz arányosság elvének az alkalmazása, amellyel kapcsolatban ki kell alakítani az EBF álláspontját. Ennek megalapozásához az EBF két dokumentumot bocsátott vitára: az egyik azt vizsgálta, hogy a CEBS hogyan használta/értelmezte az arányosság elvét, míg a másik a belga pénzügyi érdekvédelmi szövetség (FEBELFIN) által készített, a PoP gyakorlati alkalmazását tagláló javaslatokra reflektált.

IV.1.3 Az európai eszköz háttérű értékpapírosítások (European Asset Backed Securities) Solvency II alatti kezelése

A biztosító társaságok tőkekövetelményét szabályozó Solvency II formálódó rendelkezései az EABS követelések, ezen belül is a lakossági jelzáloghitel háttérű értékpapírosítások kedvezőtlen kezelését vetítik előre. Az EBF tájékoztatta az Európai Bizottságot, hogy támogatja az AFME²⁰ kedvezőbb kezelésre irányuló javaslatát.

Válaszlevelében az Európai Bizottság kifejtette, hogy eredeti javaslatát jó eséllyel a jövőbeni piaci adatok alapján vizsgálja felül. Ugyanakkor nem valószínű, hogy az AFME által javasolt megoldásokat követnék, mivel azok túlságosan komplexek és túlságosan szegmentálják az értékpapírosított eszközöket.

¹⁹ Principle of Proportionality (PoP)

²⁰ Association for Financial Markets in Europe

IV.1.4 A harmadik pillér

A Pénzügyi Stabilitási Tanács 2012-ben kerekasztalt szervez a közzétételi kötelezettségek témakörben. Az ezt előkészítő dokumentum jól mutatja azt az elmozdulást, amely a harmadik pillér tartalmával kapcsolatban végbement. Az eredeti célok szerint a harmadik pillér az első pillérben számba vett kockázatok bemutatását szolgálta volna, míg mostanra a hangsúly egyre inkább áthelyeződött az egyes intézmények által közzétett információk összehasonlíthatóságára. Az EBF illetékes munkacsoportja egyetért a harmadik pillér új, felülvizsgált tartalmával, mert bár az a korábbinál kötöttebb, a piaci szereplők és a hatóságok számára hasznosabb, mennyiségileg kevesebb és elkészítése kevésbé megterhelő.

IV.1.5 Kockázat értékelő munkacsoport²¹ létrehozása

Az Európai Bankföderáció Bankfelügyeleti Bizottsága Kockázat értékelő munkacsoport felállításáról döntött. A munkacsoport létrehozását az indokolta, hogy a tőke elemek definiálását követően kiemelt szerepet kap a helyes kockázati súlyok (a tőkemegfelelési mutató nevezőjének) meghatározása. A Bázeli Bizottság sztenderd bevezetési csoportja fokozott figyelmet fordít a Bazel III egyezmény egységes bevezetésére, ezen belül a tőkeszükséglet becslésére szolgáló kockázati módszertanokra. Az RAWG-nak az lesz a feladata, hogy megfelelő szakmai háttérrel biztosítsa az EBF-nek a nemzetközi vitákhoz a kockázat mérésről és értékelésről kapcsolatos témakörökben.

IV.2 EBF levél a betétbiztosítási direktívához

Augusztusban az EBF levelet küldött a betétbiztosítási direktíva ügyében a Bizottság, a Tanács és a Parlament illetékeseknek. A levél szerint az EBF támogatja a Tanács kompromisszumos javaslatát, amely a védett betétek 0,5%-ában határozná meg az alapok feltöltésének a célszintjét. Ugyancsak üdvözli az alternatív finanszírozási formák megengedését: így azt a javaslatot, hogy a feltöltést – a kötelezettség 10%-áig - biztosítékként elhelyezett eszközökkel, illetve fizetési kötelezettségvállalással is lehessen teljesíteni. Az erre javasolt 10%-os limitet ugyanakkor alacsonynak tartja, s 30-50%-ra emelését javasolja, különösen arra az esetre, ha az alapok feltöltési célszintjét mégis magasabban állapítanák meg. Az EBF ugyanakkor határozottan ellenzi a minimális éves befizetési kötelezettség a védett betétállomány 0,1%-ban való rögzítését. Miközben az EBF is fontosnak tartja a gyors kártalanítást, a döntéshozók által szorgalmazott 5, vagy 7 munkanapos határidőt jelenleg nem tartja megvalósíthatónak, a jelenlegi 20 napos limit csökkentése nagymértékben megnövelné a kifizetésben résztvevő intézmények (bank betétbiztosítási alap, felügyelet) kockázatait. A javasolt 5000 eurós előzetes (provisional) kifizetés megvalósítása nehézséget okozna a bankoknak, megnövelné a kifizetéssel kapcsolatos költségeket és a manuális munkát. (Ha mégis előírják az előzetes kifizetést, felső limitként az EBF legfeljebb 2000 eurót javasol.)

Az EBF kiemelten kezeli az alapokhoz való igazságos hozzájárulás elvét, s az intézmény védelmi rendszerekhez való tartozást nem tartja megfelelő kritériumnak a díj csökkentéséhez. Az EBA feladata, hogy meghatározza a betétbiztosítási rendszerek díjfizetési módszereit a kockázati és nem kockázat alapú tényezők figyelembe vételével. Az EBF szerint nemzeti hatáskörben kell meghagyni annak eldöntését, hogy a betétbiztosítási alap eszközei felhasználhatók-e korai beavatkozási és válságkezelési célokra. A bankföderáció támogatja a z anya és a fogadó országok betétbiztosítási alapjai közötti minél jobb információcserét és együttműködést. Ismételten kezdeményezi, hogy a hatóságok végezzenek a komplex

²¹ Risk Assessment Working Group (RAWG)

szabályozási csomagot (tőke, likviditás, betétbiztosítás, bankadó, SIFIs pótlólagos tőkekövetelménye, reorganizációs alapok, bankadók) felölelő hatásvizsgálatot.

IV.3 EBF sajtóközlemény az Európai Bizottság által tervezett pénzügyi tranzakciós adóról

Az EBF párbeszédet kezdeményez az Európai Bizottság által szeptember végén javasolt pénzügyi tranzakciós adóról. Az európai bankok úgy vélik, hogy a pénzügyi tranzakciós adó európai bevezetése nonszensz, mert az bizonyos üzleti tevékenységeknek a világ más pontjára való áthelyezését eredményezné, káros hatást gyakorolva az európai gazdaság finanszírozására és a munkanélküliségre. A tervezett pénzügyi tranzakciós adó az eszközök likviditására is negatív hatással volna egy olyan időszakban, amikor a pótlólagos finanszírozási költségeket a legjobb volna elkerülni. A tervezett intézkedéseket esetleges elfogadásuk előtt meg kell tárgyalni a bankokkal. Az európai bankok olyan megoldást sürgetnek, amely a legkevésbé káros az európai gazdaságra.

IV.4 Az EBF az Európai Bizottság bankok feltőkésítésére vonatkozó javaslatáról

Az Európai Bizottság október 12-i, európai bankok feltőkésítésével kapcsolatos nyilatkozatára reagálva az EBF levéllel fordult a Tanács és a Bizottság elnökéhez. (A levél másolatát Az EBA elnöke, az illetékes biztosok a lengyel elnökség képviselője, valamint az ECB elnöke is megkapták.)

A levél leszögezi, hogy a legutóbbi stressz teszt szerint az európai bankok tőkehelyzete erős, átlagos alapvető elsődleges tőkeelemekhez viszonyított (core tier 1) tőkemegfelelési mutatójuk 2010 végén 8,9% volt. Ha egyes intézmények helyzetének további megerősítése szükséges is lehet, az nem választható el az egyes tagállamokba vetett bizalom helyreállításától. Ezért a tagállamok tárgyalásainak az eredményeként olyan megoldásra kell jutni, amely minimalizálja a bizonytalanságot, korlátozza a versenybe való beavatkozást és tekintettel van a várható gazdasági hatásokra.

Az EBF szerint káros hatással járhat egy olyan – az EBA által végzett – újabb stressz teszt, amely a szuverén adósságok piaci értékelésén alapulva határozná meg a bankok tőkeszükségletét. Egy ilyen teszt még a legkonzervatívabb forgatókönyvhöz képest is alaposan felülbecsülné a potenciális veszteséget. Kérdéses, hogy a bizonytalan piaci körülmények között a bankok magánforrásból képesek lennének-e a szükségesnek mutató tőke megszerzésére. A tőke kormányzati biztosítása pedig éppen a szigorú költségvetési elkötelezettséget tenné kétségessé.

A bankok a jogilag érvényben lévő követelményeket teljesítik, s a jövőbeni tőkekövetelmények nem számon kérhetők. A szigorúbb szabályozás bevezetésének a felgyorsítása oda vezethet, hogy a bankok nem a tőkemegfelelési mutató számlálójának a növelésével, hanem a nevezőjének – azaz a hitelezési kapacitás – csökkentésével alkalmazkodnak.

Az EBF a feltőkésítési tervvel kapcsolatos problémákra sajtóközleményben is felhívta a figyelmet, mondván: legfőbb ideje koordinált európai megoldást találni a szuverén adósságok rendezésére.